

2024/1238

14.5.2024

ΣΥΣΤΑΣΗ (ΕΕ) 2024/1238 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 23ης Απριλίου 2024

σχετικά με την ανάπτυξη και την ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας αποτελεί βασικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής: ΣΕΕ) καθορίζεται ως στόχος της Ένωσης η προώθηση της προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΣΕΕ, αυτό το θεμελιώδες δικαίωμα συνιστά μία από τις αξίες στις οποίες βασίζεται η Ένωση. Σύμφωνα με το άρθρο 24 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), το εν λόγω δικαίωμα συνεπάγεται ότι τα παιδιά δικαιούνται την προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωσή τους και ότι, σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Η προστασία αυτή δεν θα πρέπει να παρέχεται μόνο εντός της Ένωσης αλλά και στις σχέσεις της Ένωσης με τον υπόλοιπο κόσμο, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 της ΣΕΕ.
- (2) Η προστασία των παιδιών αποτελεί επίσης βασικό στόχο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (στο εξής: Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών⁽¹⁾), της Ευρωπαϊκής σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ)⁽²⁾, καθώς και άλλων διεθνών νομικών πράξεων⁽³⁾ και μη νομικά δεσμευτικών πράξεων σε επίπεδο ΟΗΕ⁽⁴⁾ και σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης⁽⁵⁾.

(1) Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989)· καθώς και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία, 2000· το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού σε σχέση με την ανάμειξη παιδιών σε ένοπλη σύρραξη, 2000· και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με τη Διαδικασία Αναφορών, 2011.

(2) Βλέπε επίσης τα πρωτόκολλα της εν λόγω σύμβασης, όπως έχουν ερμηνευθεί από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, καθώς και τις συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης που αφορούν ειδικά τα παιδιά, όπως η σύμβαση για την προστασία των παιδιών κατά της γενετικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, 2007· και η σύμβαση σχετικά με την επικοινωνία με τα τέκνα, 2003.

(3) Βλέπε, ειδικότερα, τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (στο εξής: ΣΗΕΔΑΑ), 2006· τις πράξεις της Συνδιάσκεψης της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, τη σύμβαση για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία, 1993· όπως η σύμβαση για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών, 1980· τη σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών, 1996· τη σύμβαση για την είσπραξη, σε διεθνές επίπεδο, απαιτήσεων διατροφής παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής, 2007· το Πρωτόκολλο για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής, 2007· καθώς και τη σύμβαση αριθ. 182 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την απαγόρευση των χειρότερων μορφών εργασίας των παιδιών και την άμεση δράση με σκοπό την εξάλειψή τους, 1999.

(4) Βλέπε, ειδικότερα, Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τη σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού· Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, Γενικές παρατηρήσεις αριθ. 4 σχετικά με το άρθρο 24 για το δικαίωμα στη συμπεριληπτική εκπαίδευση (2016), και αριθ. 5 σχετικά με την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα (2017)· κατευθυντήριες γραμμές για την αποϊδρυματοποίηση, μεταξύ άλλων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, 2022· Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, κατευθυντήριες γραμμές για την εναλλακτική φροντίδα των παιδιών, 2010· και το Θεματολόγιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 (2015).

(5) Βλέπε, ειδικότερα, τις πράξεις που ενέκρινε η Επιτροπή υπουργών: κατευθυντήριες γραμμές για φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη, 2010· σύσταση για την ενίσχυση των συστημάτων αναφοράς σχετικά με τη βία κατά των παιδιών, CM/Rec(2023)8· σύσταση σχετικά με τη συμμετοχή των παιδιών και των νέων ηλικίας κάτω των 18 ετών, CM/Rec(2012)2· σύσταση σχετικά με την αποτελεσματική επιτροπεία των ασυνόδευτων παιδιών και των παιδιών που έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους στο πλαίσιο της μετανάστευσης, CM/Rec(2019)11· σύσταση για τις αρχές και τις κατευθυντήριες γραμμές ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχετικά με την εκτίμηση της ηλικίας στο πλαίσιο της μετανάστευσης, CM/Rec(2022)22· σύσταση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τον σεβασμό, την προστασία και την τήρηση των δικαιωμάτων του παιδιού στο ψηφιακό περιβάλλον, CM/Rec(2018)7· σύσταση σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών και κοινωνικές υπηρεσίες φιλικές προς τα παιδιά και τις οικογένειες, CM/Rec(2011)12· κατευθυντήριες γραμμές για φιλική προς τα παιδιά υγειονομική περίθαλψη, 2011· σύσταση σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών που ζουν σε ιδρύματα παιδικής προστασίας, CM/Rec(2005)5· και στρατηγική του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα του παιδιού (2022-2027).

- (3) Ο σεβασμός και η πραγμάτωση των δικαιωμάτων του παιδιού έχουν καίρια σημασία στη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (στο εξής: στρατηγική) ⁽⁶⁾. Στη στρατηγική, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να παρουσιάσει πρωτοβουλία με στόχο τη στήριξη της ανάπτυξης και της ενίσχυσης ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών ως βασική δράση για την καταπολέμηση κάθε μορφής βίας κατά των παιδιών και τη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών.
- (4) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο ψήφισμα που εξέδωσε το 2021 σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού ⁽⁷⁾, τόνισε τη σημασία της ανάπτυξης και της ενίσχυσης ολοκληρωμένων εθνικών και διακρατικών συστημάτων προστασίας των παιδιών, που να διαθέτουν πόρους και συστήματα εφαρμογής και παρακολούθησης. Επίσης, στα συμπεράσματα που εξέδωσε το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 2022 σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, καλούνταν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη (συντονισμένη και πολυτομεακή) προσέγγιση όσον αφορά την προστασία των παιδιών ⁽⁸⁾. Επιπλέον, η Επιτροπή των Περιφερειών, σε γνωμοδότησή της, τόνισε την επιτακτική ανάγκη ενδυνάμωσης των τοπικών και περιφερειακών αρχών στα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών ⁽⁹⁾.
- (5) Στο πλαίσιο της νέας πλατφόρμας της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών ⁽¹⁰⁾ πραγματοποιήθηκαν διαβουλεύσεις με περισσότερα από 1 000 παιδιά σχετικά με τις ανάγκες προστασίας τους, κάτι που καταδεικνύει ότι η προστασία των παιδιών εξακολουθεί να μην είναι δεδομένη ⁽¹¹⁾. Η παρούσα σύσταση βασίζεται επίσης σε μια ανοικτή δημόσια διαβούλευση και μια πρόσκληση υποβολής στοιχείων. Επίσης, κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής, ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: FRA) χαρτογράφησε τα εθνικά συστήματα προστασίας των παιδιών στην Ένωση ⁽¹²⁾ και τη λειτουργία τους. Τα βασικά αποτελέσματα περιγράφονται στο τεκμηριωμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα σύσταση.
- (6) Μια βασική διαπίστωση είναι ότι τα εθνικά συστήματα προστασίας των παιδιών είναι ποικίλα. Τα συστήματα αυτά έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες και τους διαθέσιμους πόρους και έχουν διαμορφωθεί από συγκεκριμένους πολιτιστικούς, κοινωνικούς και ιστορικούς παράγοντες, και με διαφορετικά επίπεδα αποκέντρωσης. Ωστόσο, οι κοινές προκλήσεις αφορούν, για παράδειγμα, τις ανεπαρκείς πολιτικές πρόληψης και συστήματα έγκαιρου εντοπισμού, καθώς και την απουσία παρακολούθησης και έγκαιρης και ολοκληρωμένης στήριξης (συμπεριλαμβανομένης της ψυχοκοινωνικής), ιδίως για παιδιά που έχουν πολλαπλές ανάγκες προστασίας. Συχνά δεν υπάρχουν συντονιστικοί μηχανισμοί που να διασφαλίζουν αποτελεσματική διεπιστημονική αντίδραση σε επίπεδο υπουργείων ή μεταξύ των διαφόρων επιπέδων αρμοδιοτήτων. Η διαθεσιμότητα και ο συντονισμός των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων αποτελεί επίσης ζητούμενο. Με βάση τις διαβουλεύσεις αυτές, είναι σαφές ότι απαιτούνται πιο αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών.
- (7) Η προώθηση μιας νοοτροπίας μηδενικής ανοχής στη βία κατά των παιδιών απαιτεί να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ των διεθνών προτύπων, των πολιτικών δεσμεύσεων και της δράσης, και να κινητοποιηθούν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη σε ολόκληρο το φάσμα της κοινωνίας ⁽¹³⁾. Θα πρέπει να αφορά κάθε μορφή βίας, δηλαδή κάθε μορφή σωματικής ή ψυχικής βίας, τραυματισμού ή κακοποίησης, παραμέλησης ή αμέλειας, κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης, είτε σωματικής είτε διαδικτυακής ή σε εικονικούς κόσμους (στο εξής: βία κατά των παιδιών). Η βία αυτή περιλαμβάνει, για παράδειγμα, την ενδοοικογενειακή βία, την εμπορία ανθρώπων, τη σεξουαλική κακοποίηση, την έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένου του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, τους γάμους παιδιών, καθώς και όλες τις μορφές εκφοβισμού και σωματικής τιμωρίας. Υπό αυτό το πρίσμα, η παρούσα σύσταση αποσκοπεί κυρίως στην τόνωση της ανάπτυξης ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών στα κράτη μέλη και στην ενίσχυση της λειτουργίας τους, καθώς και στην προώθηση της προστασίας των παιδιών ως προτεραιότητας της Ένωσης στην εξωτερική της δράση.

⁽⁶⁾ Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού [COM(2021) 142 final].

⁽⁷⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, της 11ης Μαρτίου 2021, σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού ενόψει της Στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού [2021/2523(RSP)].

⁽⁸⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 9ης Ιουνίου 2022, σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (10024/22).

⁽⁹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Ενίσχυση του ρόλου των τοπικών και των περιφερειακών αρχών για την προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών», η οποία εγκρίθηκε κατά την ολομέλεια της 17ης-18ης Απριλίου 2024. Βλέπε: Στοιχεία της γνωμοδότησης (europa.eu).

⁽¹⁰⁾ Βλέπε: Πλατφόρμα συμμετοχής των παιδιών της ΕΕ | Ευρωπαϊκή Ένωση (europa.eu).

⁽¹¹⁾ Βλέπε: Παιδιά — Ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας (europa.eu).

⁽¹²⁾ Βλέπε: Χαρτογράφηση των συστημάτων προστασίας των παιδιών στην ΕΕ — επικαιροποίηση 2023 | Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (europa.eu).

⁽¹³⁾ Βλέπε: Καίρος να τελειώνει η βία κατά των παιδιών | Ειδικός Αντιπρόσωπος του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ για τη βία κατά των παιδιών.

- (8) Τα εθνικά συστήματα προστασίας των παιδιών, για να ανταποκρίνονται καλύτερα στις απόψεις και τις ανάγκες των παιδιών, στοιχείο που αποτελεί κομβικό στοιχείο της παρούσας σύστασης, θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στο εκάστοτε πλαίσιο, να επικεντρώνονται στα παιδιά και να εφαρμόζονται στο πλέον κατάλληλο επίπεδο διακυβέρνησης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διευκολύνουν τη διατομεακή συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ ιδιωτικών φορέων, τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών και θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης, ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες προστασίας των παιδιών. Θα πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, ενώ παράλληλα θα πρέπει να ακούγεται με προσοχή η άποψη των παιδιών. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση θα πρέπει επίσης να συνδυάζει την πρόληψη, την έγκαιρη προειδοποίηση, την υποβολή εκθέσεων, τη διατομεακή στήριξη και την παρακολούθησή.
- (9) Διάφοροι εμπλεκόμενοι, από διαφορετικά επίπεδα αρμοδιοτήτων και τομείς, έχουν συγκεκριμένες ευθύνες στον τομέα της προστασίας των παιδιών. Είναι εξαιρετικά σημαντικό να υπάρχουν σαφώς καθορισμένοι ρόλοι και στενός συντονισμός μεταξύ όλων των οικείων μερών, ιδίως των δημόσιων αρχών (σε όλα τα επίπεδα, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους), των ιδιωτικών φορέων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Οι σχετικοί επαγγελματίες και οι αρμόδιοι φορείς καλύπτουν διάφορους τομείς, όπως την εκπαίδευση και κατάρτιση (εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτές, υπηρεσίες υποστήριξης κάθε επιπέδου, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας), την κοινωνική μέριμνα (π.χ. κοινωνικοί λειτουργοί, πάροχοι υπηρεσιών, φροντιστές σε ιδρύματα στέγασης και ανάδοχοι οικογένειες), την υγεία (συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας), τη δικαιοσύνη και την επιβολή του νόμου (π.χ. δικηγόροι, δικαστές, αστυνομία, επαγγελματίες που εργάζονται σε κλειστές ή ημικλειστές δομές), το άσυλο και τη μετανάστευση, τη διπλωματική και προξενική προστασία, τον ψηφιακό τομέα, τον αθλητισμό, την αναψυχή, τα μέσα ενημέρωσης, τον πολιτισμό, τα οικονομικά, τις επιχειρήσεις και το περιβάλλον, καθώς και τους παραδοσιακούς και θρησκευτικούς ηγέτες. Οι οικογένειες και οι τοπικές κοινότητες διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στην προστασία των παιδιών, όπως και τα ίδια τα παιδιά.
- (10) Η μεγάλη ποικιλία εργαλείων που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη, μεταξύ άλλων σε ενωσιακό επίπεδο (νομοθεσία, πολιτικές και χρηματοδότηση), μπορεί να συμβάλει ώστε τα συστήματα προστασίας των παιδιών να γίνουν πιο ολοκληρωμένα και ανθεκτικά. Ως εκ τούτου, η παρούσα σύσταση βασίζεται στο σχετικό κεκτημένο της Ένωσης που αφορά τα δικαιώματα των παιδιών, καθώς και στα μη δεσμευτικά μέτρα που έχουν ληφθεί στον συγκεκριμένο τομέα⁽¹⁴⁾. Αποσκοπεί στην υιοθέτηση ολιστικής και οριζόντιας προσέγγισης για το ζήτημα αυτό, συνδυάζοντας την ισχύουσα νομοθεσία και τις δράσεις που έχουν αναληφθεί προκειμένου τα συστήματα προστασίας των παιδιών να λειτουργούν με πιο ολοκληρωμένο τρόπο, έχοντας στο επίκεντρό τους τα παιδιά.
- (11) Η πρόωξη της ισότητας και της ενσωμάτωσης στις κοινωνίες μας αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την πρόληψη της βίας. Τα παιδιά που έχουν χαρακτηριστικά τα οποία σχετίζονται με αιτίες διακρίσεων είναι πιθανότερο να αντιμετωπίσουν εκφοβισμό. Για παράδειγμα, τα παιδιά με αναπηρία διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να πέσουν θύματα βίας και κακοποίησης τόσο στο οικείο περιβάλλον τους όσο και σε ιδρύματα⁽¹⁵⁾. Κατά την πενταετία που προηγήθηκε της έρευνας του 2019, το 11 % των παιδιών ΛΟΑΤΚΙ ηλικίας 15 έως 17 ετών δέχθηκε σωματική ή σεξουαλική επίθεση λόγω της ταυτότητάς του⁽¹⁶⁾. Τα παιδιά που γίνονται μάρτυρες πράξεων ρατσισμού και αυτολογοκρίνονται όταν πρόκειται να αποκαλύψουν την ταυτότητά τους είναι πιο πιθανό να αναπτύξουν κοινωνικοσυναισθηματικά προβλήματα απ' ό,τι τα άλλα παιδιά. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τα παιδιά Ρομά, τα οποία συχνά αντιμετωπίζουν διακρίσεις, αντιπαιγανισμό και κοινωνικοοικονομικό αποκλεισμό στην καθημερινή τους ζωή⁽¹⁷⁾. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό τα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών να είναι συμπεριληπτικά, διασφαλίζοντας ότι όλα τα παιδιά αντιμετωπίζονται πάντα ισότιμα και χωρίς διακρίσεις σύμφωνα με τις πέντε στρατηγικές της Επιτροπής για την ισότητα⁽¹⁸⁾, τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής⁽¹⁹⁾ και το σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη⁽²⁰⁾. Η κοινή ανακοίνωση με τίτλο «Το μίσος δεν έχει θέση εδώ» έχει ως στόχο να εντίνει τις προσπάθειες της ΕΕ για την καταπολέμηση του μίσους σε όλες τις μορφές του⁽²¹⁾.

⁽¹⁴⁾ Το παράρτημα της παρούσας σύστασης παρέχει μη εξαντλητική επισκόπηση των σχετικών νομικών πράξεων της Ένωσης, των εγγράφων πολιτικής και των ευκαιριών χρηματοδότησης.

⁽¹⁵⁾ Όπως αναγνωρίζεται στη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 [COM(2021) 101 final] και με βάση την ανάλυση που διενήργησε ο FRA, βλ. επίσης: Βία κατά των παιδιών με αναπηρία: νομοθεσία, πολιτικές και προγράμματα στην ΕΕ | Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (europa.eu).

⁽¹⁶⁾ Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), *A long way to go for LGBTI equality* (Ο μακρύς δρόμος προς την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ), 2020 — Έργαλειο εξερεύνησης δεδομένων έρευνας του FRA σχετικά με τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ (στα αγγλικά).

⁽¹⁷⁾ Έκθεση σχετικά με την αξιολόγηση του πλαισίου της ΕΕ για τις εθνικές στρατηγικές ένταξης των Ρομά μέχρι το 2020 [COM(2018) 785 final].

⁽¹⁸⁾ Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 [COM(2020) 152 final]: ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά» [COM(2020) 620 final]: σύσταση του Συμβουλίου για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά (ΕΕ C 93 της 19.3.2021, σ. 1): ανακοίνωση με τίτλο «Ένωση ισότητας: Στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ 2020-2025» [COM(2020) 698 final]: στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία [COM(2021) 101 final]: και ανακοίνωση με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας: σχέδιο δράσης της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2020-2025» [COM(2020) 565 final].

⁽¹⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής (2021-2030)» [COM(2021) 615 final].

⁽²⁰⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027» [COM(2020) 758 final].

⁽²¹⁾ Κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με τίτλο «Το μίσος δεν έχει θέση εδώ: η Ευρώπη ενωμένη ενάντια στο μίσος», JOIN(2023) 51 final, 6 Δεκεμβρίου 2023.

- (12) Η ψυχική υγεία και η ψυχολογική υποστήριξη αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία σε κάθε στάδιο της προστασίας των παιδιών. Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας ⁽²²⁾ επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ψυχικής υγείας των παιδιών. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η παιδική ηλικία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για την ψυχική υγεία του ατόμου σ' όλη τη διάρκεια της ζωής του. Σε μια ολιστική σχολική προσέγγιση της ευεξίας, η ψυχική υγεία και η μη βίαιη γλώσσα έχουν καίρια σημασία για την πρόληψη του εκφοβισμού —συμπεριλαμβανομένου του κυβερνοεκφοβισμού— και της βίας, σε συνεργασία με τους επαγγελματίες του τομέα της ψυχικής υγείας και τις οικογένειες. Το στοιχείο αυτό επισημαίνεται ιδίως από την ομάδα εμπειρογνομόνων της Επιτροπής σχετικά με υποστηρικτικά μαθησιακά περιβάλλοντα για τις ομάδες που διατρέχουν κίνδυνο χαμηλών επιδόσεων και για τη στήριξη της ευημερίας στο σχολείο ⁽²³⁾, που συμβάλλει στην υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 ⁽²⁴⁾. Οι εργασίες αυτές ενισχύουν την εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τους δρόμους προς τη σχολική επιτυχία ⁽²⁵⁾.
- (13) Ένας από τους κυριότερους παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών είναι η άνιση πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, οι οποίες είναι εξαιρετικά σημαντικές για την ευημερία τους και για την ανάπτυξη των κοινωνικών, γνωστικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων τους. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων ⁽²⁶⁾ ορίζει στην 11η αρχή του ότι, αφενός, όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα σε οικονομικά προσιτή και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και δικαίωμα στην προστασία από τη φτώχεια και, αφετέρου, τα παιδιά από μειονεκτούντα περιβάλλοντα έχουν δικαίωμα σε ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της ισοτιμίας των ευκαιριών. Επιπλέον, η σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου ⁽²⁷⁾ για μια ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά καλεί τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική πρόσβαση των παιδιών που το έχουν ανάγκη σ' ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών, όπως η εκπαίδευση, η υγειονομική περίθαλψη και η στέγαση. Αυτό αφορά κυρίως παιδιά που προέρχονται από επισφαλή, βίαια και κακοποιητικά οικογενειακά περιβάλλοντα. Ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, η ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά και η ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα ⁽²⁸⁾ παρουσιάζουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ με στόχο την εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για τα παιδιά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση ή προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα ⁽²⁹⁾ στηρίζει επίσης τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να βελτιώσουν την πρόσβαση στη προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και την ποιότητά της. Η στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία 2019-2027 ⁽³⁰⁾ υπενθύμισε ότι το ένα τρίτο των νέων στην Ευρώπη αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, γεγονός που έχει αντίκτυπο στην άσκηση των κοινωνικών τους δικαιωμάτων. Πολλοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων και να πέφτουν θύματα προκαταλήψεων και εγκλημάτων μίσους. Για τον λόγο αυτό, έχει καθοριστική σημασία να αρθούν οι ανισότητες και να καταβληθούν προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες για τις νεότερες γενιές στην Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένων των πλέον περιθωριοποιημένων και αποκλεισμένων γενεών.
- (14) Η κακοποίηση και η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών είναι ένα εξελισσόμενο έγκλημα που διαπράττεται όλο και συχνότερα στην Ένωση. Η παρούσα σύσταση αντικατοπτρίζει τη σημασία που έχει η δέσμευση της Ένωσης για προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική τους κακοποίηση, τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου. Η στρατηγική της ΕΕ για αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών ⁽³¹⁾ υιοθετεί ολιστική προοπτική για το συγκεκριμένο έγκλημα, αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα εργαλεία σε ενωσιακό επίπεδο —τόσο τα νομοθετικά όσο και τα μη νομοθετικά—, με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση αυτών των εγκλημάτων και την παροχή βοήθειας στα θύματα, κινητοποιώντας όλα τα οικεία ενδιαφερόμενα μέρη, από τις δημόσιες αρχές έως τον ιδιωτικό τομέα. Στο πλαίσιο αυτής της στρατηγικής, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση κανονισμού για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών ⁽³²⁾, η οποία θα υποχρεώνει τους παρόχους διαδικτυακών υπηρεσιών να αποτρέπουν τη διάδοση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και τον προσεταιρισμό παιδιών. Η οδηγία για τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών ⁽³³⁾ προβλέπει ορισμούς των ποινικών αδικημάτων και κυρώσεις στον τομέα της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και καθορίζει υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη όσον αφορά την πρόληψη των εν λόγω εγκλημάτων

⁽²²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας [COM(2023) 298 final].

⁽²³⁾ Βλέπε Ομάδα εμπειρογνομόνων της Επιτροπής για την ευημερία στα σχολεία.

⁽²⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης έως το 2025 [COM(2020) 625 final].

⁽²⁵⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2022, σχετικά με τους δρόμους προς τη σχολική επιτυχία και για την αντικατάσταση της σύστασης του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 2011, σχετικά με πολιτικές για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΕΕ C 469 της 9.12.2022, σ. 1).

⁽²⁶⁾ Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΕ C 428 της 13.12.2017, σ. 10).

⁽²⁷⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά (ΕΕ L 223 της 22.6.2021, σ. 14).

⁽²⁸⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα [COM(2022) 440 final].

⁽²⁹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα: οι στόχοι της Βαρκελώνης για το 2030 (ΕΕ C 484 της 20.12.2022, σ. 1).

⁽³⁰⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας: Η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία 2019-2027 (ΕΕ C 456 της 18.12.2018, σ. 1).

⁽³¹⁾ Στρατηγική της ΕΕ για αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών [COM(2020) 607 final].

⁽³²⁾ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών [COM(2022) 209 final].

⁽³³⁾ Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (οδηγία για τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών) (ΕΕ L 335 της 17.12.2011, σ. 1).

και την παροχή βοήθειας και στήριξης στα θύματα. Στο πλαίσιο της στρατηγικής, η Επιτροπή εξέδωσε πρόταση για την αναθεώρηση της εν λόγω οδηγίας ⁽³⁴⁾.

(15) Τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται τόσο στο φυσικό όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον από κινδύνους όπως ο (κυβερνο) εκφοβισμός και η παρενόχληση. Αυτό τονίζεται ιδίως στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψηφιακή ενδυνάμωση για την προστασία και την επιβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ψηφιακή εποχή ⁽³⁵⁾ και τη στήριξη της ευημερίας στην ψηφιακή εκπαίδευση ⁽³⁶⁾. Η ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά (BIK+) ⁽³⁷⁾ έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι τα παιδιά τυγχάνουν προστασίας και σεβασμού και ενδυναμώνονται στο διαδίκτυο κατά τη νέα ψηφιακή δεκαετία, ενώ η προστασία των ανηλικών αποτελεί βασικό μέλημα στο νομοθετικό πλαίσιο και στο πλαίσιο πολιτικής, για παράδειγμα στην πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες ⁽³⁸⁾, στην οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων ⁽³⁹⁾, στον γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων ⁽⁴⁰⁾ και στην πρωτοβουλία της ΕΕ για το Web 4.0 και τους εικονικούς κόσμους ⁽⁴¹⁾. Στο πλαίσιο της BIK+, η Επιτροπή εξακολουθεί να αγωνίζεται για την καταπολέμηση του κυβερνοεκφοβισμού, ιδίως μέσω των εργασιών του δικτύου Κέντρων Ασφαλούς Διαδικτύου (SIC), το οποίο συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ και παρέχει γραμμές βοήθειας καθώς και κατάρτιση και πόρους που θα χρησιμοποιηθούν στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση.

(16) Τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των παιδιών ως θυμάτων, υπόπτων, κατηγορουμένων ή καταδικασθέντων, μαρτύρων ή ως άλλων διαδικών σε νομικές διαδικασίες, ώστε να διευκολύνεται η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων τους. Η οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων ⁽⁴²⁾, η οδηγία για τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι σε ποινικές διαδικασίες ⁽⁴³⁾ και η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων (2020-2025) ⁽⁴⁴⁾ ορίζουν ρητά ή θέτουν ως στόχο την προώθηση ειδικών δικαιωμάτων και εγγυήσεων για τα παιδιά που καλύπτονται από τις πράξεις αυτές. Για τα θύματα εγκληματικών πράξεων απαιτείται στοχευμένη και ολοκληρωμένη διυπηρεσιακή προσέγγιση με σκοπό τη στήριξη και την προστασία των παιδιών-θυμάτων, με κατάλληλες για την ηλικία τους υπηρεσίες. Θα πρέπει να υιοθετηθεί πολυτομεακή προσέγγιση για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι, ιδίως για την ατομική αξιολόγηση των ιδιαίτερων περιστάσεων, αναγκών και τρωτών στοιχείων του παιδιού. Η παρούσα σύσταση αντικατοπτρίζει περαιτέρω τη σημασία του κανονισμού για τις υποχρεώσεις διατροφής ⁽⁴⁵⁾ και του κανονισμού Βρυξέλλες ΙΙβ ⁽⁴⁶⁾, με την ενίσχυση της διασυνοριακής δικαστικής

⁽³⁴⁾ Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και του υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου (αναδιτύπωση) [COM(2024) 60 final].

⁽³⁵⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ψηφιακή ενδυνάμωση για την προστασία και την επιβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ψηφιακή εποχή, 14309/23, 20 Οκτωβρίου 2023.

⁽³⁶⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη στήριξη της ευημερίας στην ψηφιακή εκπαίδευση, 14982/22, 28 Νοεμβρίου 2022.

⁽³⁷⁾ Ανακοίνωση — Μία ψηφιακή δεκαετία για τα παιδιά και τις νέες/τους νέους: η νέα ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά (BIK+) [COM(2022) 212 final].

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Οκτωβρίου 2022, σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες) (ΕΕ L 277 της 27.10.2022, σ. 1).

⁽³⁹⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/1808 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 69).

⁽⁴⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

⁽⁴¹⁾ Πρωτοβουλία της ΕΕ για το Web 4.0 και τους εικονικούς κόσμους: έναρξη της επόμενης τεχνολογικής μετάβασης [COM/2023/442 final].

⁽⁴²⁾ Οδηγία 2012/29/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 315 της 14.11.2012, σ. 57).

⁽⁴³⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2016/800 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών (ΕΕ L 132 της 21.5.2016, σ. 1).

⁽⁴⁴⁾ Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων (2020-2025) [COM(2020) 258 final].

⁽⁴⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής (ΕΕ L 7 της 10.1.2009, σ. 1).

⁽⁴⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (ΕΕ L 178 της 2.7.2019, σ. 1).

συνεργασίας εντός της Ένωσης σε αστικές υποθέσεις που αφορούν παιδιά. Οι κεντρικές αρχές που ορίζονται βάσει του κανονισμού Βρυξέλλες Ιβ συμβάλλουν στην παροχή συνδρομής σε διασυνοριακές υποθέσεις προστασίας των παιδιών. Τα παιδιά πέφτουν επίσης θύματα εμπορίας ανθρώπων για κάθε μορφή εκμετάλλευσης⁽⁴⁷⁾. Τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτα στο πλαίσιο της οδηγίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων⁽⁴⁸⁾ και αποτελούν ιδιαίτερο κοινό-στόχο της ενωσιακής στρατηγικής για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2021-2025). Οι τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας για παιδιά (116 111), οι ανοικτές γραμμές επικοινωνίας για αγνοούμενα παιδιά (116 000) και άλλες εθνικές γραμμές βοήθειας και ανοικτές τηλεφωνικές γραμμές (για παιδιά) συμβάλλουν στα συστήματα προστασίας των παιδιών.

(17) Η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών-μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων παιδιών που ζητούν διεθνή προστασία, απαιτεί συνεχείς προσπάθειες προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ανησυχίες. Η βία αποτελεί καθημερινή απειλή για τα παιδιά που μετακινούνται, ιδίως για εκείνα που ταξιδεύουν ασυνόδευτα ή έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους.⁽⁴⁹⁾ Τα παιδιά που είναι μετανάστες ή πρόσφυγες βρίσκονται σε ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση και χρειάζονται ειδική και κατάλληλη προστασία, όπως τονίζεται στην ανακοίνωση για την προστασία των παιδιών-μεταναστών⁽⁵⁰⁾. Η ευάλωτη κατάσταση των παιδιών αυτών εντείνεται όταν είναι ασυνόδευτα ή έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους. Μετά τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η Επιτροπή έχει δεσμευτεί πλήρως να στηρίξει τα κράτη μέλη όσον αφορά την προστασία των παιδιών που έχουν εκτοπιστεί από την Ουκρανία στο έδαφος της ΕΕ⁽⁵¹⁾. Η βοήθεια αυτή περιλαμβάνει την υποστήριξη ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών για αγνοούμενα παιδιά και τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας για παιδιά, τη συμβολή στη διασφάλιση της ένταξης των εκτοπισμένων παιδιών στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, καθώς και την παροχή καθοδήγησης στα κράτη μέλη ώστε να εξασφαλιστεί η ταχεία σύνδεση αυτών των παιδιών με τα εθνικά συστήματα προστασίας των παιδιών⁽⁵²⁾.

(18) Το σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο, το οποίο αναμένει την τελική έγκριση του Συμβουλίου⁽⁵³⁾, εισάγει πρόσθετες διασφαλίσεις και υποχρεώσεις για την προστασία των παιδιών, οι οποίες θα πρέπει να ενεργοποιηθούν πριν από την έναρξη εφαρμογής του. Το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού παραμένει στο επίκεντρο του κεκτημένου της ΕΕ για το άσυλο, στο πλαίσιο του οποίου πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό μέλημα. Τα κράτη μέλη πρέπει να προσδιορίζουν και να θεσπίζουν κάθε ειδικό μέτρο που ενδέχεται να χρειαστούν τα παιδιά που ζητούν άσυλο μετά τη διέλευση των συνόρων, με γνώμονα τη συνέχεια και τη σταθερότητα της φροντίδας. Το σύμφωνο συντομεύει τις προθεσμίες για τον διορισμό των εκπροσώπων παιδιών και ενισχύει τα πρότυπα σχετικά με την κατάρτιση, τα επαγγελματικά προσόντα και την εποπτεία τους, κατοχυρώνοντας επίσης την ανάγκη να λαμβάνονται υπόψη οι απόψεις των παιδιών και να παρέχονται πληροφορίες με τρόπο κατανοητό από τα παιδιά. Συντομεύει τις προθεσμίες που αφορούν την πρόσβαση όλων των παιδιών στην εκπαίδευση και επεκτείνει την πρόσβαση των παιδιών σε υγειονομική περίθαλψη, ώστε να λαμβάνουν υγειονομική περίθαλψη αντιστοιχία με εκείνη που παρέχεται στους ανηλίκους που είναι υπήκοοι των οικείων κρατών μελών. Περιλαμβάνει ισχυρότερες εγγυήσεις για τους ανηλίκους όσον αφορά την κράτηση, διευκρινίζοντας ότι, κατά κανόνα, τα παιδιά δεν θα πρέπει να κρατούνται. Όπως επισημαίνεται στο σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη⁽⁵⁴⁾, η στήριξη για τη μετάβαση στην ενήλικη ζωή αποτελεί άλλη μια ουσιαστική πτυχή που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο σύστημα προστασίας των παιδιών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η μετάβαση αυτή θα συντελεστεί με τον βέλτιστο και πλέον βιώσιμο τρόπο.

⁽⁴⁷⁾ Το 2022 το 15 % των θυμάτων που καταγράφηκαν στην ΕΕ ήταν παιδιά. Βλέπε: Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων στην Ευρώπη: Αύξηση κατά 10 %, ενώ το ποσοστό των υπηκόων της ΕΕ μεταξύ των θυμάτων αυξήθηκε στο 59 % — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

⁽⁴⁸⁾ Οδηγία 2011/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2011, για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 101 της 15.4.2011, σ. 1).

⁽⁴⁹⁾ Γραφείο του ειδικού εκπροσώπου του γενικού γραμματέα για τη βία κατά των παιδιών, σε συνεργασία με το Universidad Iberoamericana, *Violence against children on the move — From a continuum of violence to a continuum of protection* (Βία κατά των παιδιών που μετακινούνται — Από έναν φαύλο κύκλο βίας σ' έναν ενάρετο κύκλο προστασίας), 2020.

⁽⁵⁰⁾ Ανακοίνωση με τίτλο «Η προστασία των παιδιών-μεταναστών» [COM(2017) 211 final].

⁽⁵¹⁾ Βλέπε: Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, «Προσωρινή προστασία για όσους προσπαθούν να ξεφύγουν από τον πόλεμο στην Ουκρανία: ένας χρόνος μετά» [COM(2023) 140 final].

⁽⁵²⁾ Βλέπε: Εγκυκλοπαίδεια της Ουκρανίας: προστασία των παιδιών (στα αγγλικά) — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

⁽⁵³⁾ Βλέπε: Δήλωση της προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: Σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο (europa.eu).

⁽⁵⁴⁾ Σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027 [COM(2020)758 final].

- (19) Η Ένωση παρέχει πολλές ευκαιρίες χρηματοδότησης για να συμβάλει στην προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας. Διατίθενται ενωσιακά κονδύλια προκειμένου να στηριχθεί η ανάπτυξη και η ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών στα κράτη μέλη και άλλα σχετικά μέτρα. Για να διευκολυνθεί η εξέταση διαφόρων προγραμμάτων, η Επιτροπή έχει δημιουργήσει ενιαία πύλη για τα ενωσιακά κονδύλια, που δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να βρίσκουν κατάλληλες ευκαιρίες χρηματοδότησης ⁽⁵⁵⁾. Οι δικαιούχοι ενωσιακής χρηματοδότησης υποχρεούνται να τηρούν τις αξίες, τις αρχές, το εφαρμοστέο δίκαιο και τις συμβατικές διατάξεις της Ένωσης κατά τη χρήση της εν λόγω χρηματοδότησης. Η Επιτροπή έχει θεσπίσει μέτρα για τη στήριξη της συμμόρφωσης και την αντιμετώπιση πιθανών παραβιάσεων. Επιπλέον, για τα ταμεία της ΕΕ που καλύπτονται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων ⁽⁵⁶⁾, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να πληρούν τους οριζόντιους αναγκαίους πρόσφορους όρους σχετικά με τον Χάρτη, καθώς και σχετικά με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ΣΗΕΔΑΑ). Συνεπώς, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν αποτελεσματικούς μηχανισμούς για να διασφαλίσουν ότι τα προγράμματα που υποστηρίζονται από τα εν λόγω ταμεία της Ένωσης και η υλοποίησή τους συμμορφώνονται με τον Χάρτη και τη ΣΗΕΔΑΑ.
- (20) Η Επιτροπή παρέχει επίσης ειδική χρηματοδοτική στήριξη με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των παιδιών, της έμφυλης βίας κατά των κοριτσιών και της εξ οικείων βίας, και για την προστασία των θυμάτων της εν λόγω βίας στο πλαίσιο του σκέλους «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV) ⁽⁵⁷⁾. Το σκέλος «Ισότητα, δικαιώματα και ισότητα των φύλων» του προγράμματος CERV παρέχει περαιτέρω ευκαιρίες χρηματοδότησης για την προώθηση των δικαιωμάτων των παιδιών και της συμμετοχής των παιδιών, καθώς και για την καταπολέμηση των διακρίσεων που υφίστανται ορισμένες ομάδες παιδιών. Το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» ⁽⁵⁸⁾ στηρίζει επίσης την προστασία των παιδιών με ευκαιρίες χρηματοδότησης, ιδίως στον τομέα της φιλικής προς τα παιδιά δικαιοσύνης.
- (21) Το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης ⁽⁵⁹⁾ παρέχει κατά παραγγελία εξατομικευμένη τεχνική εμπειρογνομosύνη για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στα κράτη μέλη. Στους τομείς αυτούς περιλαμβάνονται οι τομείς της εκπαίδευσης, των κοινωνικών υπηρεσιών, της μετανάστευσης και της διαχείρισης των συνόρων, της υγείας και της δικαιοσύνης, για παράδειγμα με τη στήριξη της υλοποίησης των σπιτιών για παιδιά (*Barnahus*) ⁽⁶⁰⁾. Τα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών αποτελούν επίσης μέρος της εμβληματικής πρωτοβουλίας τεχνικής υποστήριξης του 2024 για την ενίσχυση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου ⁽⁶¹⁾. Οι διατομεακές μεταρρυθμίσεις μπορούν να αντιμετωπίσουν την παιδική φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά, προσφέροντας παράλληλα τη δυνατότητα παροχής πολυκρατικής τεχνικής υποστήριξης.
- (22) Άλλα χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης μπορούν να καλύψουν ειδικά ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία των παιδιών και την ευημερία τους, όπως η ψυχική υγεία των παιδιών, ο εμβολιασμός και η πρόληψη και φροντίδα του παιδικού καρκίνου [πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)] ⁽⁶²⁾, Η παιδική φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+) ⁽⁶³⁾, η εμπορία παιδιών και η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας) ⁽⁶⁴⁾, η στήριξη που σχετίζεται με το άσυλο, την ένταξη ή την επιστροφή παιδιών-υπηκόων τρίτων χωρών (Ταμείο

⁽⁵⁵⁾ Βλέπε: Πύλη της για τη χρηματοδότηση και τις προσκλήσεις υποβολής προσφορών (στα αγγλικά) (europa.eu).

⁽⁵⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159).

⁽⁵⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 390/2014 του Συμβουλίου (ΕΕ L 156 της 5.5.2021, σ. 1).

⁽⁵⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/693 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Δικαιοσύνη» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1382/2013 (ΕΕ L 156 της 5.5.2021, σ. 21).

⁽⁵⁹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 1).

⁽⁶⁰⁾ Βλέπε: Barnahus.

⁽⁶¹⁾ Βλέπε: TSI 2024 Εμβληματική πρωτοβουλία — Η δημοκρατία και το κράτος δικαίου — Ευρωπαϊκή Επιτροπή (europa.eu).

⁽⁶²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/522 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Μαρτίου 2021, για τη θέσπιση προγράμματος σχετικά με τη δράση της Ένωσης στον τομέα της υγείας [Πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)] για την περίοδο 2021-2027 και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 282/2014 (ΕΕ L 107 της 26.3.2021, σ. 1).

⁽⁶³⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (EKT+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

⁽⁶⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1149 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας (ΕΕ L 251 της 15.7.2021, σ. 94).

Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης) ⁽⁶⁵⁾, η πρόσβαση σε μη διαχωρισμένες υπηρεσίες στον τομέα της εκπαίδευσης, της στέγασης, της υγείας, της κοινωνικής πρόνοιας και της φροντίδας παιδιών (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) ⁽⁶⁶⁾, καθώς και οι μεταρρυθμίσεις, οι επενδύσεις και οι πολιτικές για την επόμενη γενιά παιδιών και νέων, όπως η εκπαίδευση και οι δεξιότητες (μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας) ⁽⁶⁷⁾. Η Ένωση συγχρηματοδοτεί Κέντρα Ασφαλούς Διαδικτύου στα κράτη μέλη με σκοπό την ευαισθητοποίηση και την παροχή πόρων για την ασφάλεια των παιδιών στο διαδίκτυο. Επιπλέον, στηρίζει τα παιδιά, τους φροντιστές και τους εκπαιδευτικούς με συμβουλευτικές υπηρεσίες και υπηρεσίες αναφοράς μέσω τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας για παιδιά και ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών για την καταγγελία υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Το πρόγραμμα-πλαίσιο της Ένωσης για την έρευνα και την καινοτομία «Ορίζων Ευρώπη» ⁽⁶⁸⁾ στηρίζει επίσης διάφορα έργα που συνδέονται με την προστασία των παιδιών σε θεματικούς τομείς έρευνας, όπως η πρόληψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας.

- (23) Η δέσμευση της Ένωσης για την προστασία των παιδιών αντικατοπτρίζεται επίσης στην εξωτερική της δράση. Το 2022, περίπου 468 εκατομμύρια παιδιά (περισσότερα από ένα στα έξι) ζούσαν σε εμπόλεμη ζώνη. Το 2020, 160 εκατομμύρια παιδιά (το 9,6 % του συνόλου των παιδιών παγκοσμίως) ήταν θύματα παιδικής εργασίας ⁽⁶⁹⁾. Κάθε 10 λεπτά, σε κάποιο μέρος του κόσμου, ένα έφηβο κορίτσι πεθαίνει λόγω βίας ⁽⁷⁰⁾. Η ενωσιακή δράση για την προάσπιση της προστασίας των παιδιών και των δικαιωμάτων τους σε παγκόσμιο επίπεδο βασίζεται στον τρόπο με τον οποίο η Ένωση καλλιεργεί και ενισχύει τα θεμέλια της δημοκρατίας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στο εσωτερικό της. Το σχέδιο δράσης για τη νεολαία στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ ⁽⁷¹⁾ αποσκοπεί στην προώθηση ουσιαστικής συμμετοχής και ενδυνάμωσης των παιδιών και των νέων στην εξωτερική δράση της Ένωσης. Το σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων (GAP) III ⁽⁷²⁾ αποσκοπεί στην καταπολέμηση όλων των μορφών έμφυλης βίας. Η προστασία των παιδιών αποτελεί βασικό στόχο των κατευθυντήριων γραμμών της Ένωσης για την προαγωγή και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού και για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις ⁽⁷³⁾. Για παράδειγμα, το σχέδιο δράσης της Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία (2020-2024) ⁽⁷⁴⁾ καλεί τις χώρες-εταίρους να δημιουργήσουν και να ενισχύσουν τα συστήματα προστασίας των παιδιών και να υιοθετήσουν πολιτική μηδενικής ανοχής απέναντι στην παιδική εργασία. Ο προτεινόμενος κανονισμός για την απαγόρευση των προϊόντων καταναγκαστικής εργασίας στην αγορά της Ένωσης θα συμβάλει στην επίτευξη αυτού του στόχου. Η δέσμευση αυτή αποτυπώθηκε επίσης στην ανακοίνωση για την αξιοπρεπή εργασία ⁽⁷⁵⁾, η οποία θα στηρίξει την καταπολέμηση της παιδικής εργασίας.

⁽⁶⁵⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1147 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 2021, για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (ΕΕ L 251 της 15.7.2021, σ. 1).

⁽⁶⁶⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 60).

⁽⁶⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

⁽⁶⁸⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του προγράμματος-πλαisiού έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων Ευρώπη», τον καθορισμό των κανόνων συμμετοχής και διάδοσής του, και για την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1291/2013 (ΕΕ L 170 της 12.5.2021, σ. 1).

⁽⁶⁹⁾ Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και Unicef, *Child labour, Global Estimates 2020, Trends and the road forward* (Παιδική εργασία — Παγκόσμιες εκτιμήσεις 2020, Τάσεις και μελλοντική πορεία), 2021.

⁽⁷⁰⁾ Unicef, Στατιστική αποτύπωση της βίας κατά των εφήβων κοριτσιών (στα αγγλικά), 2014.

⁽⁷¹⁾ Youth Action Plan (YAP) in EU external action 2022 – 2027 Promoting meaningful youth participation and empowerment in EU external action for sustainable development, equality and peace [σχέδιο δράσης για τη νεολαία (YAP) στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης της ΕΕ για την περίοδο 2022-2027 — Προώθηση της ουσιαστικής συμμετοχής και ενδυνάμωσης των νέων στην εξωτερική δράση της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ισότητα και την ειρήνη] [JOIN (2022) 53 final].

⁽⁷²⁾ Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ισότητα των φύλων (GAP) III — Ένα φιλόδοξο θεματολόγιο για την ισότητα των φύλων και τη χειραφέτηση των γυναικών στην εξωτερική δράση της ΕΕ [JOIN(2020) 17 final].

⁽⁷³⁾ EU Guidelines on children in armed conflict, updated in 2008 (Κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ σχετικά με τα παιδιά σε ένοπλες συγκρούσεις, οι οποίες επικαιροποιήθηκαν το 2008).

⁽⁷⁴⁾ Σχέδιο δράσης της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία 2020-2024 [JOIN(2020) 5 final].

⁽⁷⁵⁾ Ανακοίνωση για την αξιοπρεπή εργασία παγκοσμίως για την παγκόσμια δίκαιη μετάβαση και τη βιώσιμη ανάκαμψη [COM(2022) 66 final].

- (24) Υπάρχει μεγάλη ανάγκη προστασίας των παιδιών από την κλιματική αλλαγή και τους περιβαλλοντικούς κινδύνους, τόσο στο έδαφος της ΕΕ όσο και παγκοσμίως. Τα παιδιά —πολύ περισσότερο απ' ό,τι οι ενήλικες— είναι πιθανό να υποστούν σοβαρή βλάβη, όπως μη αναστρέψιμες και διά βίου συνέπειες καθώς και θάνατο, εξαιτίας της υποβάθμισης του περιβάλλοντος ⁽⁷⁶⁾, της κλιματικής αλλαγής, της ρύπανσης και της απώλειας βιοποικιλότητας. Η κατάσταση αυτή αυξάνει τον κίνδυνο των παιδιών να αντιμετωπίσουν σοβαρές παραβιάσεις των δικαιωμάτων τους, ιδίως στο πλαίσιο ένοπλων συγκρούσεων, λόγω εκτοπισμού, λιμού και αυξημένης βίας ⁽⁷⁷⁾. Είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν οι διαφορετικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος στις γυναίκες, τα παιδιά και τις ευάλωτες ομάδες ⁽⁷⁸⁾. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2023 σχετικά με τις στρατηγικές και τα σχέδια προσαρμογής των κρατών μελών ⁽⁷⁹⁾ επισημαίνουν ότι τα παιδιά είναι μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών με τη μεγαλύτερη πιθανότητα να επηρεαστούν από την κλιματική αλλαγή και τα οποία πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν στη διαδικασία προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Κατά την ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, τα μέρη θα πρέπει να σέβονται, να προωθούν και να λαμβάνουν υπόψη τις αντίστοιχες υποχρεώσεις τους όσον αφορά τα ανθρώπινα δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των παιδιών ⁽⁸⁰⁾. Το πλαίσιο σχετικά με τον παγκόσμιο στόχο για την προσαρμογή, όπως εγκρίθηκε στην COP28 ⁽⁸¹⁾, ενθαρρύνει τα μέρη να διασφαλίσουν τη διαγενεακή ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη, λαμβάνοντας υπόψη τις ευάλωτες ομάδες, όπως τα παιδιά. Αυτό απαιτεί επίσης τη διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των παιδιών στη λήψη αποφάσεων για κρίσιμα θέματα που επηρεάζουν την προστασία των δικαιωμάτων τους. Η προοπτική των παιδιών και των νέων αποτελεί μέρος των δραστηριοτήτων του ευρωπαϊκού συμφώνου για το κλίμα ⁽⁸²⁾, και ιδίως του δικτύου πρεσβευτών και εταίρων του συμφώνου για το κλίμα.
- (25) Η παρούσα σύσταση απευθύνεται στα κράτη μέλη. Οι υποψήφιες χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη της Ένωσης, καθώς και οι χώρες της πολιτικής γειτονίας της Ένωσης παροτρύνονται επίσης να ακολουθούν την παρούσα σύσταση,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

Αντικείμενο

1. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν αποτελεσματικά, κατάλληλα και αναλογικά μέτρα για την περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με στόχο την προστασία των παιδιών από κάθε μορφή βίας, δηλαδή κάθε μορφή σωματικής ή ψυχικής βίας, τραυματισμού ή κακοποίησης, παραμέλησης ή αμέλειας, κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης, είτε σωματικής είτε διαδικτυακής ή σε εικονικούς κόσμους (στο εξής: βία κατά των παιδιών).
2. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού. Ως παιδί νοείται «κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών» ⁽⁸³⁾.

Τα παιδιά στο επίκεντρο των συστημάτων προστασίας

Σεβασμός των παιδιών ως κατόχων δικαιωμάτων, κατανόηση των απόψεών τους και ενημέρωσή τους με κατάλληλο γι' αυτά τρόπο, και ευαισθητοποίηση

3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει πάντα να δίνουν πρωταρχική σημασία στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά αναγνωρίζονται, γίνονται σεβαστά και προστατεύονται ως κάτοχοι δικαιωμάτων, με μη διαπραγματεύσιμα δικαιώματα προστασίας.

⁽⁷⁶⁾ Έκθεση του ειδικού εισηγητή των Ηνωμένων Εθνών για τις υποχρεώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που σχετίζονται με ένα ασφαλές, καθαρό, υγιές και βιώσιμο περιβάλλον, A/HRC/37/58, 2018, σημεία 57 και 58.

⁽⁷⁷⁾ Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, Γενικό σχόλιο αριθ. 26 σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών και το περιβάλλον, με ιδιαίτερη έμφαση στην κλιματική αλλαγή, 2023.

⁽⁷⁸⁾ Κοινή ανακοίνωση με τίτλο «Νέα προοπτική όσον αφορά τη σχέση κλίματος και ασφάλειας: Συνεκτίμηση του αντικτύπου της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, στην ειρήνη, την ασφάλεια και την άμυνα» [JOIN(2023) 19 final].

⁽⁷⁹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις στρατηγικές και τα σχέδια προσαρμογής των κρατών μελών» (ΕΕ C 264 της 27.7.2023, σ. 1).

⁽⁸⁰⁾ Επίσημη θέση της ΕΕ για τις διαπραγματεύσεις της COP28, που περιλαμβάνεται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την προετοιμασία της 28ης διάσκεψης των μερών (COP28) της σύμβασης-πλασίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC), Ντουμπάι, 17 Οκτωβρίου 2023.

⁽⁸¹⁾ UNFCCC, Παγκόσμιος στόχος για την προσαρμογή.

⁽⁸²⁾ Βλέπε: Ευρωπαϊκό σύμφωνο για το κλίμα — Ευρωπαϊκή Ένωση (europa.eu).

⁽⁸³⁾ Όπως ορίζεται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού.

4. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν μηχανισμούς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο που να επιτρέπουν στα παιδιά να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους για θέματα που τα αφορούν, με ουσιαστικό, συμπεριληπτικό, προσβάσιμο και ασφαλή τρόπο. Σ' αυτά τα θέματα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενδυναμώνουν τα παιδιά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις τους ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους, και διασφαλίζοντας ιδίως τη συμμετοχή τους στην ανάπτυξη, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση στρατηγικών, πολιτικών, προγραμμάτων και υπηρεσιών για την προστασία των παιδιών.
5. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν ενεργά την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις ανάγκες των παιδιών, την ενδυνάμωση των παιδιών και τα προληπτικά και προστατευτικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα καταγγελίας των μη ασφαλών καταστάσεων και λήψης στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής υποστήριξης, καθώς και πληροφοριών σχετικά με συγκεκριμένους κινδύνους που συνδέονται με οποιαδήποτε μορφή βίας κατά παιδιών, όπως η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν πληροφορίες στο κοινό, μεταξύ άλλων στα παιδιά, τους γονείς και τους φροντιστές τους, τους ενήλικους που έρχονται σε επαφή με παιδιά σε οποιονδήποτε τομέα, καθώς και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.
6. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να προωθούν τη χρήση προσβάσιμης και φιλικής προς τα παιδιά γλώσσας, μεταξύ άλλων στο σχολείο, μέσω ενδιαφερόμενων μερών, σε εκστρατείες στα μέσα ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η γλώσσα αυτή θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στην ηλικία, την ωριμότητα και τις ανάγκες των εν λόγω παιδιών.

Διασφάλιση συμπεριληπτικών συστημάτων προστασίας των παιδιών

7. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά αντιμετωπίζονται πάντα χωρίς διακρίσεις και κατά τρόπο που προστατεύει την αξιοπρέπειά τους. Η αντιμετώπιση αυτή θα πρέπει να ανταποκρίνεται στην ηλικία, την ωριμότητα και το επίπεδο αντίληψής τους, και θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη μοναδικότητά τους, τα συμφέροντά τους και τις τυχόν ιδιαίτερες ανάγκες τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε όλα τα παιδιά, σε όλη την πολυμορφία τους, να απολαμβάνουν την ίδια προστασία με ίσα δικαιώματα πρόσβασης σ' αυτή στο σύνολο της επικράτειάς τους, σε αστικές, αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές ή σε εξόχως απόκεντρες περιοχές της Ένωσης, σε ισότιμη βάση. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Χάρτη, απαγορεύεται «κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».
8. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στοχευμένη στήριξη σε συγκεκριμένες ομάδες παιδιών, όπως τα παιδιά που βρίσκονται σε ανέχεια, βιώνουν ειδικές δυσμενείς περιστάσεις, διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων ή αντιμετωπίζουν συγκεκριμένους κινδύνους βίας, προκειμένου να παρέχουν προσβάσιμες και ποιοτικές υπηρεσίες με γνώμονα το παιδί, καθώς και φροντίδα για όλα τα παιδιά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει ιδίως να εστιάσουν την προσοχή τους στις συστάσεις που περιλαμβάνονται στην ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά και στα εθνικά σχέδια δράσης που έχουν υιοθετηθεί σ' αυτό το πλαίσιο, μεταξύ άλλων χορηγώντας επαρκείς πόρους.
9. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται να εφαρμόσουν σχετικά μέτρα για τα παιδιά, μεταξύ άλλων να καταπολεμήσουν τις διακρίσεις κατά των παιδιών και να διασφαλίσουν την προστασία τους, μέσω των εθνικών σχεδίων δράσης, των μέτρων και των στρατηγικών που εγκρίνονται στο πλαίσιο των στρατηγικών της Επιτροπής για την ισότητα, της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση του αντισημιτισμού και τη διαφύλαξη της εβραϊκής ζωής, και του σχεδίου δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη.

Ανταπόκριση στις ανάγκες ασφάλειας των παιδιών τόσο στο φυσικό όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον

10. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά είναι και αισθάνονται ασφαλή σε όλους τους φυσικούς χώρους, ιδίως στο σχολείο, συμπεριλαμβανομένων των χώρων προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, ή κατά τη διάρκεια εξωσχολικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων, καθώς και σε δημόσιους χώρους.
11. Τα κράτη μέλη καλούνται να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία που έχει η προστασία όλων των θεμελιωδών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ψηφιακή εποχή και να ενημερώσουν σχετικά με τη στήριξη η οποία παρέχεται στα παιδιά που πέφτουν θύματα βίας στο ψηφιακό περιβάλλον. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα παιδιά είναι και αισθάνονται ασφαλή σε διαδικτυακούς χώρους, όπως μέτρα που να βελτιώνουν τον ψηφιακό γραμματισμό και την ασφαλή χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών μεταξύ των παιδιών, χρησιμοποιώντας κατανοητή γλώσσα προσαρμοσμένη στην ηλικία, την ωριμότητα και τις ανάγκες των παιδιών, ώστε να διασφαλιστεί ότι αυτά αντλούν όλα τα οφέλη του ψηφιακού περιβάλλοντος. Αυτό θα πρέπει επίσης να αποτελεί αντικείμενο δράσεων ευαισθητοποίησης και κατάρτισης των οικογενειών, των φροντιστών καθώς και στο σχολείο, ξεκινώντας από νεαρή ηλικία, με την υποστήριξη σχετικών εμπειρογνομώνων, όπως τα Κέντρα Ασφαλούς Διαδικτύου.
12. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να συνεχίσουν να συντονίζονται με την Επιτροπή με στόχο την αύξηση της προστασίας, της ψηφιακής ενδυνάμωσης και της ασφάλειας των παιδιών στο διαδίκτυο, ιδίως κατά την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για ένα καλύτερο διαδίκτυο για τα παιδιά (BIK+) και με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής επιβολής της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες. Ειδική μέριμνα θα πρέπει να δοθεί σε πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης σχετικά με τις νέες προκλήσεις για την ασφάλεια και την ευημερία των παιδιών οι οποίες προκύπτουν από την τεχνητή νοημοσύνη, τους εικονικούς κόσμους, την υπερέκθεση σε ψηφιακό περιεχόμενο, τις ψηφιακές απειλές (όπως η ρητορική μίσους, ο κυβερνοεκφοβισμός, η παρενόχληση, η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, ο προσεταιρισμός παιδιών και το βίαιο περιεχόμενο) ή το επιθετικό μάρκετινγκ, μεταξύ άλλων μέσω διασφαλίσεων για την προστασία των παιδιών ήδη από τον σχεδιασμό.

Προστασία της ακεραιότητας και της ψυχικής υγείας των παιδιών

13. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για την προστασία της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας των παιδιών. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει:
  - α) να διασφαλίζουν τη συνολική σωματική και ψυχική ακεραιότητα, την ανάπτυξη και την ευημερία του παιδιού, τόσο στο φυσικό όσο και στο ψηφιακό περιβάλλον, με τον δέοντα σεβασμό στα τρωτά στοιχεία του παιδιού, τις δυναμικές ιδιαίτερες ανάγκες και τους κινδύνους διακρίσεων·
  - β) να προστατεύουν τα παιδιά από την αθέμιτη επιρροή εμπορικών συμφερόντων, όπως τα (ψηφιακά) τυχερά παιχνίδια, το επιθετικό μάρκετινγκ, το αλκοόλ, ο καπνός και η κατανάλωση ανθυγιεινών τροφίμων, με παράλληλη πρόληψη των κινδύνων εθισμού και προστασία των παιδιών από αυτούς.
14. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέσουν τα παιδιά ως ομάδα-στόχο προτεραιότητας στις εθνικές στρατηγικές τους για την ψυχική υγεία, παρέχοντας ολοκληρωμένη στήριξη, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης των ψυχικών διαταραχών και της παροχής ψυχολογικής υποστήριξης, ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά θα αισθάνονται ασφαλή και θα λαμβάνονται υπόψη οι ανησυχίες τους.
15. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση σε θέματα υγείας, όπως η ψυχική υγεία και ο παιδικός εμβολιασμός. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται, αφενός, να διευκολύνουν την εφαρμογή προσβάσιμων προγραμμάτων για την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη νόσων τα οποία να απευθύνονται σε παιδιά και, αφετέρου, να εγγυώνται την έγκαιρη και κατάλληλη ιατρική περίθαλψη, ψυχοκοινωνική στήριξη και εκπαιδευτική βοήθεια σε παιδιά που έχουν διαγνωστεί με καρκίνο. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική πρόσβαση των παιδιών σε υγιεινή διατροφή και τακτική σωματική άσκηση. Τα προγράμματα αυτά θα πρέπει επίσης να καλύπτουν παιδιά που πάσχουν από εθισμού.
16. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν επαρκείς ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους για την παροχή της σχετικής υγειονομικής στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε ψυχολογική υποστήριξη από πρώιμο στάδιο. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα διαθέσιμα ενωσιακά κονδύλια.

17. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα για την πρόληψη του εκφοβισμού και την προστασία των παιδιών από αυτόν, συμπεριλαμβανομένου του κυβερνοεκφοβισμού, μέσω ολοκληρωμένων σχεδίων καταπολέμησής του. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ηλικία και τα τρωτά στοιχεία των παιδιών, να αποσκοπούν στην καταπολέμηση της βίας, των προκαταλήψεων και των διακρίσεων, να προωθούν την ενσυναίσθηση και να καλλιεργούν ένα θετικό και ασφαλές κλίμα προστασίας μέσα και γύρω από το σχολείο, σε δραστηριότητες αναψυχής και σε ψηφιακές δραστηριότητες. Στην κατάρτιση αυτών των μέτρων θα πρέπει να συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές, οι εκπαιδευτικές αρχές, οι επαγγελματίες του τομέα της υγειονομικής περίθαλψης (συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας), οι σπουδαστές και οι οικογένειες. Τα μέτρα θα πρέπει να διασφαλίζουν την πρόληψη και τον έγκαιρο εντοπισμό και να παρέχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές, κατάρτιση και πρακτικά εργαλεία για τα θύματα, τους παρευρισκόμενους —όπως οι εκπαιδευτικοί, το σχολικό προσωπικό, οι προπονητές, οι μαθητές, οι γονείς— καθώς και τους δράστες σχετικά με τον χειρισμό και την αντιμετώπιση του εκφοβισμού. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν την ενημέρωση σχετικά με την αναφορά περιστατικών εκφοβισμού και την παρέμβαση σε τέτοιες περιπτώσεις, την αναζήτηση βοήθειας και υποστήριξης, καθώς και την αντιστροφή της καταχρηστικής και τοξικής συμπεριφοράς.

Γενικό πλαίσιο των ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών

Θέσπιση και αποτελεσματική εφαρμογή ενός συνεκτικού νομικού και πολιτικού πλαισίου

18. Τα κράτη μέλη καλούνται να αναπτύξουν περαιτέρω και να ενισχύσουν τα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών, με βάση ένα σφαιρικό εθνικό νομικό και πολιτικό πλαίσιο, ιδίως με τους εξής τρόπους:
- αναπτύσσοντας εθνικά σχέδια για την καταπολέμηση της βίας κατά των παιδιών και τη διασφάλιση της προστασίας τους·
  - θεσπίζοντας υποχρεώσεις για όλους τους αρμόδιους παράγοντες στους σχετικούς τομείς, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η κατάρτιση, η κοινωνική προστασία, η δικαιοσύνη, η επιβολή του νόμου, η μετανάστευση και το άσυλο, ο ψηφιακός τομέας, ο αθλητισμός, η αναψυχή, ο πολιτισμός, τα μέσα ενημέρωσης, τα οικονομικά, οι επιχειρήσεις και το περιβάλλον, προκειμένου να σέβονται πλήρως, να προστατεύουν και να απηχούν τα δικαιώματα του παιδιού, μεταξύ άλλων κατά την εφαρμογή μέτρων πρόληψης, αναφοράς και προστασίας και αποτελεσματικής στήριξης με στόχο την κάλυψη των αναγκών των παιδιών·
  - διασφαλίζοντας σε όλα τα επίπεδα την αποτελεσματική εφαρμογή και υλοποίηση της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας για την προστασία των παιδιών·
  - αξιολογώντας νέες νομοθετικές και άλλες προτάσεις πολιτικής όσον αφορά τον αντίκτυπό τους στην προστασία των παιδιών τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα.

Δημιουργία δομών και μηχανισμών συντονισμού

19. Τα κράτη μέλη, ανταποκρινόμενα στις ανάγκες των παιδιών, θα πρέπει να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας όλων των αρμόδιων υπηρεσιών και σχετικών τομέων, καθώς και μεταξύ των διαφόρων επιπέδων αρμοδιότητας —τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διασυνοριακό. Η εν λόγω συνεργασία και ο συντονισμός θα πρέπει να οδηγούν στην πρόληψη της βίας κατά των παιδιών, στη διασφάλιση της προστασίας των παιδιών και στην ενίσχυση της ολοκλήρωσης των εθνικών συστημάτων προστασίας των παιδιών.
20. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν διεπιστημονική προσέγγιση όσον αφορά την προστασία των παιδιών, με τη συμμετοχή όλων των φορέων στον τομέα της προστασίας των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των ιδιωτικών φορέων, των δημόσιων αρχών, της κοινωνίας των πολιτών, της οικογένειας, των φροντιστών και των ίδιων των παιδιών, στηρίζοντας παράλληλα τις οικογένειες ως κύριους φροντιστές.
21. Τα κράτη μέλη θα πρέπει ιδίως να αποσαφηνίσουν την κατανομή των ρόλων και των αρμοδιοτήτων μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών και των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας των παιδιών, διασφαλίζοντας παράλληλα τον διεπιστημονικό συντονισμό και συνεργασία τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν την κατάλληλα ρυθμιζόμενη και παρακολουθούμενη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως μέσω της πιστοποίησης, της διαπίστευσης, της καταχώρισης και του τακτικού ελέγχου των δομών, των ιδρυμάτων και των επαγγελματιών που παρέχουν φροντίδα και υπηρεσίες σε παιδιά.
22. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται επίσης να συστήσουν ή να ορίσουν φορέα επιφορτισμένο με τις εν λόγω αρμοδιότητες συνεργασίας και συντονισμού, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις υφιστάμενες εθνικές και περιφερειακές δομές και μηχανισμούς.

Ενίσχυση του συντονισμού με περιφερειακούς και τοπικούς φορείς

23. Δεδομένου του σημαντικού ρόλου των περιφερειακών και τοπικών αρχών στην προστασία των παιδιών από τη βία, όλες οι συστάσεις της παρούσας σύστασης προς τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεωρείται ότι απευθύνονται και στις περιφερειακές και τοπικές αρχές όταν το θέμα εμπίπτει στις αντίστοιχες αρμοδιότητές τους.
24. Θα πρέπει να διασφαλιστεί αποτελεσματικός συντονισμός των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, μεταξύ άλλων μέσω της ανταλλαγής εμπειριών και ορθών πρακτικών.
25. Κατά περίπτωση, οι εθνικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να παρέχουν επαρκή στήριξη σε τοπικά προγράμματα για την προστασία των παιδιών, ιδίως όσον αφορά τη χρηματοδότηση, την κατάρτιση, τις κατάλληλες και προσβάσιμες εγκαταστάσεις, την προστασία των παιδιών και τα πρωτόκολλα, την ευαισθητοποίηση και την ολοκληρωμένη στήριξη και παρακολούθηση, με τη συμμετοχή όλων των οικείων τοπικών τομέων, των ενδιαφερόμενων μερών και των ίδιων των παιδιών, καθώς και τη στήριξη τοπικών παρεμβάσεων στο περιβάλλον του παιδιού και την τοπική κοινότητα.

Ενίσχυση των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων

26. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν ειδική χρηματοδότηση για να διασφαλίσουν ότι οι άνθρωποι και οικονομικοί πόροι που χορηγούνται στις υπηρεσίες προστασίας των παιδιών είναι επαρκείς για να εξασφαλίσουν ένα αποδοτικό ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας των παιδιών σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και σε όλους τους τομείς. Κατά τη διασφάλιση αυτής της χορήγησης πόρων, τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν εργαλεία συστηματικής παρακολούθησης για την κοστολόγηση και την κατάρτιση προϋπολογισμού με γνώμονα τα παιδιά, μεταξύ άλλων κάνοντας βέλτιστη χρήση των διαθέσιμων ενωσιακών κονδυλίων.
27. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν επαρκή κατανομή των πόρων και κατάλληλες συνθήκες προκειμένου να εξασφαλίσουν την ελκυστικότητα των θέσεων εργασίας, ιδίως μέσω του σχεδιασμού, της ανάπτυξης και της στήριξης του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της ψυχικής υγείας για τους επαγγελματίες που εργάζονται με τα παιδιά.
28. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καλλιεργήσουν μια νοοτροπία που να προάγει τα δικαιώματα του παιδιού και την ευθύνη όλων των επαγγελματιών και των ενηλίκων που έρχονται σε επαφή με παιδιά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ξετάσουν το ενδεχόμενο συστηματικής ανάπτυξης επαγγελματικών πρωτοκόλλων και προτύπων για τις διαδικασίες προστασίας των παιδιών και τις εγγυήσεις προστασίας των παιδιών, με στόχο να διασφαλιστεί ότι όλες οι οργανώσεις που εργάζονται για τα παιδιά και με τα παιδιά διαθέτουν άριστες πολιτικές προστασίας τους καθώς και μηχανισμούς για την καταγγελία περιστατικών βίας.
29. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ποιοτικά πλαίσια για τους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην προστασία των παιδιών και τους ενηλίκους που έρχονται σε επαφή με παιδιά, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι επαγγελματίες που εργάζονται για τα παιδιά και με τα παιδιά, σε όλα τα επίπεδα, ελέγχονται και προσλαμβάνονται με τη δέουσα επιμέλεια.
30. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην προστασία των παιδιών ειδική και συμπεριληπτική διεπιστημονική εκπαίδευση, κατάρτιση και καθοδήγηση σχετικά με τις ειδικές ικανότητες που αφορούν τα δικαιώματα των παιδιών και τα πρότυπα προστασίας των παιδιών. Οι ενέργειες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την καθοδήγηση σχετικά με την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αποτελεσματική αντίδραση σε πρώιμες ενδείξεις βίας κατά παιδιών, και σχετικά με την παιδική ψυχολογία και επικοινωνία σε γλώσσα κατάλληλη για την κάθε ηλικία, με ιδιαίτερη προσοχή στα τρωτά στοιχεία των παιδιών. Θα πρέπει επίσης να παρέχεται κατάρτιση σχετικά με τα πρωτόκολλα συντονισμού και συνεργασίας για την προστασία των παιδιών, μεταξύ άλλων τις διαδικασίες και την ενημέρωση σχετικά με τους ρόλους και τις αρμοδιότητες των επαγγελματιών και των αρχών. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν χρηματοδότηση στο πλαίσιο των διαθέσιμων προγραμμάτων της Ένωσης με σκοπό την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεπίτευση, και να αναπτύξουν συνεχώς τις επαγγελματικές ικανότητες των επαγγελματιών που δραστηριοποιούνται στην προστασία των παιδιών.

Συλλογή δεδομένων με πιο ολοκληρωμένο τρόπο και ενίσχυση των συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης

31. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν ειδικές μεθοδολογίες διαχείρισης δεδομένων προκειμένου να ενισχύσουν τα πλαίσια παρακολούθησης και αξιολόγησης των συστημάτων τους για την προστασία των παιδιών.

32. Με πλήρη σεβασμό της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να οργανώσουν τη συλλογή σχετικών επίσημων αναλυτικών στατιστικών και άλλων δεδομένων (από διοικητικές πηγές, καθώς και από μελέτες και άλλα είδη ποιοτικής και ποσοτικής έρευνας) σχετικά με τη βία κατά των παιδιών και την προστασία των παιδιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να καταβάλουν συγκεκριμένες προσπάθειες με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη της ανάλυσης των τάσεων μέσω της περιοδικής συλλογής δεδομένων, ώστε να καταστεί δυνατή η έγκαιρη συγκριτική ανάλυση σχετικά με τη βία κατά των παιδιών και την αποτελεσματικότητα των συστημάτων προστασίας των παιδιών και να ενταχθεί η συλλογή δεδομένων σχετικά με τα παιδιά που εξαφανίζονται στην Ένωση.
33. Τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να αναπτύξουν συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης σύμφωνα με τις εθνικές και περιφερειακές ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων δεικτών για τα δικαιώματα και την ευημερία των παιδιών. Η εν λόγω παρακολούθηση και αξιολόγηση θα πρέπει να διασφαλίζει ότι τα συστήματα προστασίας των παιδιών αποτελούν αντικείμενο ανεξάρτητης παρακολούθησης. Αυτό θα μπορούσε να εξασφαλιστεί ιδίως από ανεξάρτητο και με επαρκείς πόρους εθνικό ίδρυμα για τα δικαιώματα των παιδιών ή διαμεσολαβητή για τα παιδιά.
34. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν την έρευνα σχετικά με τη βία κατά των παιδιών και τα ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών. Προκειμένου τα διαθέσιμα δεδομένα να αφορούν ειδικά τα παιδιά, η έρευνα θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στην άμεση συμμετοχή των παιδιών, με τις απαραίτητες διαδικαστικές εγγυήσεις και μέτρα προστασίας των δεδομένων, καθώς και με πληροφορίες, μεθόδους και εργαλεία που να είναι κατάλληλα, προσβάσιμα και προσαρμοσμένα στα παιδιά. Ιδίως τα εργαλεία θα πρέπει να ανταποκρίνονται στο στάδιο ανάπτυξης των παιδιών και στην πολιτιστική και γλωσσική τους πολυμορφία, καθώς και να είναι προσβάσιμα από παιδιά με αναπηρία, καθώς και παιδιά διαφορετικών ηλικιών και από διαφορετικά περιβάλλοντα. Τα πορίσματα της έρευνας θα πρέπει να αναλύονται μέσω ενός πρίσματος που να εστιάζεται στο παιδί, δίνοντας προτεραιότητα στις προοπτικές και τις εμπειρίες των παιδιών κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, διασφαλίζοντας ότι οι φωνές και οι ανάγκες των παιδιών λαμβάνονται υπόψη και βρίσκονται στο επίκεντρο της ερευνητικής διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της.

Συνέχεια ολοκληρωμένων και συντονισμένων υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των αναγκών των παιδιών

Η ανάγκη προδραστικής και συστημικής πρόληψης κάθε μορφής βίας κατά των παιδιών

35. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν επαρκή μέτρα πρόληψης και έγκαιρης ταυτοποίησης, έγκαιρης προειδοποίησης και έγκαιρης στήριξης στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών με σκοπό την πρόληψη της βίας κατά των παιδιών.
36. Τα κράτη μέλη καλούνται να προωθήσουν ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό περιβάλλον στην εκπαίδευση, μεταξύ άλλων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και στην κατάρτιση, καταπολεμώντας παράλληλα τις διακρίσεις και αντιμετωπίζοντας συγκεκριμένα τρωτά στοιχεία. Τα κράτη μέλη θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να ευαισθητοποιούν τα παιδιά σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις υπηρεσίες υποστήριξής τους, να εκπαιδεύουν τους σχετικούς επαγγελματίες ως προς τα πρώιμα σημάδια βίας και τα πρωτόκολλα, να παρακολουθούν και να στηρίζουν την ψυχική υγεία και ευεξία των παιδιών και των εκπαιδευτικών, και να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν σχετικές διασφαλίσεις και πρωτόκολλα για την προστασία των παιδιών και να συντονίζουν τις προσπάθειες μεταξύ της εκπαίδευσης και άλλων τομέων προκειμένου να παρασχεθεί πλήρης στήριξη σε οικογένειες και παιδιά που πλήττονται από εξωσχολικές συνθήκες.
37. Συνιστάται στα κράτη μέλη να απαγορεύσουν τη σωματική τιμωρία των παιδιών σε όλα τα περιβάλλοντα και να ενισχύσουν τις ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης για τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στις οικογένειες την αναγκαία κοινωνική προστασία και στήριξη για τη διασφάλιση της ανάπτυξης και της ευημερίας των παιδιών, μεταξύ άλλων με την αποτελεσματική πρόληψη της εν λόγω τιμωρίας και έγκαιρες παρεμβάσεις. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να παρέχουν γονική και οικογενειακή στήριξη, θεσιάζοντας τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την πρόληψη του χωρισμού της οικογένειας, με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

Διασφάλιση της αναφοράς και της παραπομπής περιστατικών βίας κατά παιδιών

38. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέσουν σε εφαρμογή ασφαλείς, εμπιστευτικούς, φιλικούς προς τα παιδιά και ευρέως δημοσιοποιημένους μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών και αναφοράς που να σέβονται τα δικαιώματα του παιδιού, ιδίως το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή, μεταξύ άλλων μέσω τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας που λειτουργούν 24 ώρες το εικοσιτετράωρο και 7 ημέρες την εβδομάδα, ανοικτών τηλεφωνικών γραμμών και διαδικτυακών υπηρεσιών. Οι μηχανισμοί αυτοί θα πρέπει να είναι προσβάσιμοι, να χρησιμοποιούν γλώσσα κατάλληλη για την κάθε ηλικία και να είναι προσαρμοσμένοι στις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά είναι καλά ενημερωμένα σχετικά με το δικαίωμά τους να χρησιμοποιούν αυτούς τους μηχανισμούς αναφοράς.

39. Συνιστάται στα κράτη μέλη να καθορίσουν με σαφήνεια κανόνες για την αναφορά περιστατικών βίας κατά παιδιών. Όταν στη βία εμπλέκεται ο ασκών τη γονική μέριμνα ή όταν θα μπορούσε να υπάρξει οποιαδήποτε άλλη σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των ανήλικων θυμάτων και του ασκούντος τη γονική μέριμνα, τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού και διασφαλίζουν ότι κάθε πράξη που απαιτεί συναίνεση δεν εξαρτάται από τη συναίνεση του ασκούντος τη γονική μέριμνα.
40. Οι επαγγελματίες, ιδίως εκείνοι που έρχονται σε στενή επαφή με παιδιά κατά την εργασία τους στους τομείς της προστασίας των παιδιών, της εκπαίδευσης, της παιδικής μέριμνας και της υγειονομικής περίθαλψης, θα πρέπει να υποχρεούνται να αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές εάν έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι έχει διαπραχθεί ή είναι πιθανό να διαπραχθεί αξιόποινη πράξη, σύμφωνα με το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο.
41. Μηχανισμοί υποβολής καταγγελιών για περιστατικά βίας κατά παιδιών θα πρέπει να είναι διαθέσιμοι σε όλα τα παιδιά, τους ασκούντες τη γονική μέριμνα ή άλλον κατάλληλο ενήλικο που εκπροσωπεί τα συμφέροντά τους, καθώς και σε τρίτους.
42. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν ολοκληρωμένους πολυτομεακούς μηχανισμούς παραπομπής για καταγγελίες περιστατικών βίας κατά παιδιών, οι οποίοι να καλύπτουν όλους τους σχετικούς τομείς, μεταξύ άλλων της υγείας (συμπεριλαμβανομένης της ψυχικής υγείας), της κοινωνικής προστασίας, της εκπαίδευσης και της δικαιοσύνης και των τομέων επιβολής του νόμου.
43. Οι εν λόγω μηχανισμοί υποβολής καταγγελιών, αναφοράς και παραπομπής θα πρέπει να διαθέτουν επαρκείς πόρους και να συντονίζονται άριστα στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου συστήματος προστασίας των παιδιών, ώστε να αποφεύγονται τυχόν αδικαιολόγητες καθυστερήσεις στην παρεχόμενη στήριξη.

Παροχή συνεχών πολυτομεακών υπηρεσιών υποστήριξης σε περιπτώσεις βίας κατά παιδιών

44. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ολοκληρωμένη διαχείριση υποθέσεων με ολιστική και κατάλληλη για κάθε ηλικία στήριξη, όπως ιατρική περίθαλψη, συναισθηματική, ψυχολογική και εκπαιδευτική υποστήριξη και κάθε άλλη ενδεικνυόμενη υποστήριξη ανάλογα με τις ατομικές συνθήκες του παιδιού. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν τον διορισμό κατάλληλου ενήλικου σε επαφή με το παιδί, ο οποίος θα λειτουργεί ως σύνδεσμος με τους υπευθύνους επικοινωνίας των αρμόδιων αρχών.
45. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν τον σχετικό συντονισμό με τις κοινωνικές υπηρεσίες για την παροχή βοήθειας και στήριξης στα παιδιά-θύματα, την οικογένειά τους και άλλους φροντιστές, μόλις οι αρμόδιες αρχές έχουν ευλόγως αιτιολογημένη ένδειξη βίας. Θα πρέπει επίσης να θεσπιστούν ειδικά προγράμματα στήριξης και έγκαιρης παρέμβασης για παιδιά που έχουν διαπράξει ή κινδυνεύουν να διαπράξουν ποινικά αδικήματα για λόγους που συνδέονται σαφώς με την οικογένειά τους ή τις συνθήκες διαβίωσής τους.

Αποϊδρυματοποίηση και μετάβαση σε ποιοτική φροντίδα και υπηρεσίες σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας, με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού

46. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν κάθε μέτρο προκειμένου να διασφαλίσουν ότι οι υπηρεσίες φροντίδας που παρέχονται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας σε παιδιά έχουν προτεραιότητα, με πρωταρχικό μέλημά τους το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις ανάγκες και τις επιθυμίες κάθε παιδιού, κατά την τοποθέτηση των παιδιών σε εναλλακτική φροντίδα. Η φτώχεια δεν πρέπει ποτέ να είναι ο μόνος λόγος για την υπαγωγή ενός παιδιού σε δομές εναλλακτικής φροντίδας.
47. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επενδύσουν σε μη ιδρυματικές ποιοτικές υπηρεσίες που παρέχονται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβάσιμης στέγασης, με στόχο τη στήριξη των παιδιών με αναπηρία και των οικογενειών τους όσο το δυνατόν νωρίτερα, ώστε να αποτρέπεται η τοποθέτηση παιδιών με αναπηρία σε ιδρύματα και να υποστηρίζεται η πλήρης ένταξη και συμμετοχή τους στην τοπική κοινότητα.
48. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν εθνικές στρατηγικές και προγράμματα για την επιτάχυνση της αποϊδρυματοποίησης και της μετάβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες φροντίδας που παρέχονται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας σε παιδιά χωρίς γονική μέριμνα και σε παιδιά με αναπηρία, με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν και να εφαρμόσουν ορθές πρακτικές αποϊδρυματοποίησης των παιδιών με αναπηρία, προκειμένου να ενισχύσουν τη μετάβαση από την ιδρυματική φροντίδα σε υποστηρικτικές υπηρεσίες που παρέχονται σε επίπεδο τοπικής κοινότητας.

49. Για να διασφαλιστεί η μετάβαση στην αποϊδρυματοποίηση προς το υπέρτατο συμφέρον των παιδιών, τα κράτη μέλη καλούνται να αντιμετωπίσουν το ζήτημα της έλλειψης ανάδοχων οικογενειών, ιδίως για παιδιά που βρίσκονται σε επισφαλείς καταστάσεις ή έχουν σύνθετες ανάγκες, ή για να μπορέσουν να παραμείνουν τα αδέρφια μαζί. Θα πρέπει ιδίως να διατεθούν κατάλληλοι πόροι για τη διασφάλιση των κατάλληλων υποστηρικτικών υπηρεσιών με σκοπό την περιθάλψη σε επίπεδο τοπικής κοινότητας ή οικογένειας. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ο σχετικός έλεγχος και παρακολούθηση και να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να αποφευχθούν οι αλληλέλληλες τοποθετήσεις παιδιών που δεν ζουν με την οικογένεια καταγωγής τους. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι βέλτιστες πρακτικές όσον αφορά τη μετάβαση και την επανένταξη στην οικογένεια καταγωγής. Η φιλοξενία παιδιών που στερούνται οικογενειακής φροντίδας σε ακατάλληλα περιβάλλοντα (όπως δωμάτια ξενοδοχείων ή νοσοκομείων) θα πρέπει να αποφεύγεται, εκτός εάν επιλέγεται ως επείγουσα και μεταβατική λύση για το συντομότερο δυνατό χρονικό διάστημα, με σχετικές διασφαλίσεις προστασίας.
50. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να παρέχουν ολοκληρωμένα προγράμματα στήριξης και προετοιμασίας για να βοηθήσουν τα παιδιά και τους νεαρούς ενήλικους, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και των νεαρών ενήλικων με αναπηρία καθώς και των ασυνόδευτων παιδιών-μεταναστών, στη διαδικασία μετάβασης από την εναλλακτική φροντίδα, το σύστημα δικαιοσύνης ανηλίκων ή οποιαδήποτε άλλη κλειστή ή ημικλειστή δομή προς την ανεξάρτητη διαβίωση και την πλήρη ένταξη στην κοινωνία. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται να διασφαλίσουν ότι τα εθνικά συστήματα προστασίας των παιδιών αναπτύσσουν ειδικά σχέδια για την πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένης της εμπορίας παιδιών σε ιδρύματα στέγασης ή κλειστού τύπου.

Στόχος μια διαρκώς πιο φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη

51. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να αντιμετωπίσουν τις αδυναμίες που παρουσιάζουν τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης όσον αφορά την ικανότητά τους να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών και να διευκολύνουν την αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων τους. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη θα πρέπει, με την επιφύλαξη των εφαρμοστέων κανόνων του εθνικού και του ενωσιακού δικαίου, να επιδιώξουν να διασφαλίσουν ότι:
- α) οι νομικές διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται παιδιά είναι προσαρμοσμένες στην ηλικία, τις ανάγκες και τα τρωτά στοιχεία τους·
  - β) τα παιδιά αξιολογούνται και υποστηρίζονται ατομικά πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη δικαστική διαδικασία, κατά περίπτωση και όπως απαιτείται βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης, ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους και με βάση την ηλικία, την ωριμότητα και τις απόψεις τους·
  - γ) τα παιδιά μπορούν να επωφελούνται από ειδικά μέτρα προστασίας κατά τη διάρκεια ποινικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης τεχνολογιών της επικοινωνίας και άλλων τεχνικών εργαλείων για την παροχή ή τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων, λόγω της ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασής τους και αφού ληφθεί υπόψη η αξιολόγηση των αναγκών τους·
  - δ) τα παιδιά λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τα μέσα πρόσβασης στη δικαιοσύνη, τις γενικές πτυχές της διεξαγωγής των νομικών διαδικασιών που τα αφορούν καθώς και τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο των εν λόγω διαδικασιών, σε εύκολα προσβάσιμη και κατανοητή από τα παιδιά γλώσσα, με βάση τυχόν ιδιαίτερες ανάγκες·
  - ε) στις νομικές διαδικασίες η φωνή των παιδιών ακούγεται για όλα τα θέματα που τα αφορούν, κάτι που τους παρέχει πραγματική και ουσιαστική ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους, είτε άμεσα είτε μέσω εκπροσώπου· οι απόψεις τους θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για θέματα που τα αφορούν ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους και θα πρέπει να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση που προκαλείται από πολλαπλές ακροάσεις και εξετάσεις·
  - στ) τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε νομική συνδρομή, η οποία περιλαμβάνει δωρεάν και αποτελεσματική νομική συνδρομή με τη μορφή νομικών συμβουλών και νομικής εκπροσώπησης, σε όλα τα στάδια της νομικής διαδικασίας·
  - ζ) τα παιδιά έχουν πρόσβαση σε δωρεάν υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης, σε όλα τα στάδια της νομικής διαδικασίας·
  - η) τα παιδιά σε διασυνωριακές υποθέσεις έχουν πρόσβαση σε βιντεοδιάσκεψη ή άλλη τεχνολογία εξ αποστάσεως επικοινωνίας για τη συμμετοχή στη διαδικασία και τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων·
  - θ) τα παιδιά συνοδεύονται από τον ασκούντα τη γονική μέριμνα ή άλλον κατάλληλο ενήλικα καθ' όλη τη διάρκεια της νομικής διαδικασίας·
  - ι) προστατεύονται η ιδιωτική ζωή και τα προσωπικά δεδομένα των παιδιών που εμπλέκονται σε νομικές διαδικασίες·

- ια) η στέρηση της ελευθερίας των παιδιών, και ιδίως των παιδιών-μεταναστών, χρησιμοποιείται πάντα ως μέτρο έσχατης ανάγκης, περιορίζεται στο συντομότερο κατάλληλο χρονικό διάστημα και βασίζεται σε ατομική αξιολόγηση του παιδιού, και υπάρχουν διαθέσιμα κατάλληλα εναλλακτικά μέτρα·
- ιβ) η πρόληψη της υποτροπής ενισχύεται μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων προγραμμάτων πρόληψης και αποκατάστασης για τα άτομα που έχουν καταδικαστεί για έγκλημα που συνιστά βία κατά παιδιών·
- ιγ) εναλλακτικές λύσεις αντί των νομικών διαδικασιών, όπως οι υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης, η διαμεσολάβηση, η εκτροπή (από την ποινική δίωξη) και η εναλλακτική επίλυση διαφορών είναι διαθέσιμες όταν αυτές μπορούν να εξυπηρετούν το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού, αλλά χωρίς να εμποδίζουν την πρόσβαση του παιδιού στη δικαιοσύνη μέσω νομικών διαδικασιών.
52. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν κοινό πλαίσιο συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ επαγγελματιών που εργάζονται με τα παιδιά ή για τα παιδιά σε νομικές διαδικασίες, ή να προβλέπουν παρεμβάσεις που αφορούν ή επηρεάζουν τα παιδιά.
53. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέσουν ειδική χρηματοδότηση για την παροχή στοχευμένης και διυπηρεσιακής προσέγγισης όσον αφορά τη συνεργασία και τον συντονισμό με στόχο τη στήριξη των παιδιών που έρχονται σε επαφή με το δικαστικό σύστημα, ιδίως των θυμάτων εγκληματικών πράξεων, μεταξύ άλλων με τη δημιουργία σπιτιών για τα παιδιά σύμφωνα με το μοντέλο *Barnahus* ή οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο μοντέλο που να σέβεται τα δικαιώματα του παιδιού. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα διαθέσιμα κονδύλια και την τεχνική υποστήριξη σε ενωσιακό επίπεδο.
54. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη συνεργασία σε υποθέσεις προστασίας των παιδιών με διασυνοριακές επιπτώσεις, μεταξύ άλλων μέσω της συνδρομής των κεντρικών αρχών των οικείων κρατών μελών που ορίζονται βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου⁽⁸⁴⁾, όπως με την εντατικοποίηση των προσπαθειών πρόληψης, την ανταλλαγή ορθών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών, ιδίως στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για αστικές και εμπορικές υποθέσεις, και με τη διευκόλυνση και την ενίσχυση της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ των φορέων που υποστηρίζουν τα παιδιά.

Ειδικά μέτρα για την προστασία των παιδιών-μεταναστών

55. Τα κράτη μέλη, κατά την εφαρμογή του συμφώνου για τη μετανάστευση και το άσυλο και των συναφών μεταρρυθμίσεων των συστημάτων τους υποδοχής, θα πρέπει να διασφαλίζουν τον κομβικό ρόλο της προστασίας των παιδιών και τη συνεχή συνεκτικότητα του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού. Αυτό περιλαμβάνει σαφείς και έγκαιρες διαδικασίες για την ατομική αξιολόγηση του υπέρτατου συμφέροντος και τη διασφάλιση ότι όλες οι σχετικές διαδικασίες και συστήματα υποδοχής προσαρμόζονται ώστε να λαμβάνουν υπόψη κατά προτεραιότητα την ηλικία, τις ανάγκες και τα τρωτά στοιχεία των παιδιών, σύμφωνα με το ενωσιακό και το διεθνές δίκαιο. Τα ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης υποθέσεων θα πρέπει να περιλαμβάνουν και να μεγιστοποιούν τις αναγκαίες συνέργειες προσπαθειών και ενημέρωσης μεταξύ κρατικών φορέων και θεσμών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών υπηρεσιών προστασίας των παιδιών, καθώς και της κοινωνίας των πολιτών, και διεθνών οργανισμών, ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες επιχειρησιακής υποστήριξης και παρακολούθησης, ιδίως στα σύνορα. Θα πρέπει να καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για να διασφαλιστεί η πρόσβαση των παιδιών σε ειδικές υπηρεσίες και οργανισμούς σε απομακρυσμένα μέρη.
56. Ως ουσιώδες μέρος των ολοκληρωμένων συστημάτων προστασίας των παιδιών για τα ασυνόδευτα παιδιά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν ιδιαίτερες προσπάθειες προκειμένου να επεκτείνουν και να ενισχύσουν τα συστήματα κηδεμονίας για τα παιδιά αυτά, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας τον ταχύ διορισμό επαρκών νόμιμων κηδεμόνων ή εκπροσώπων και μέσω της συμμετοχής στις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Δικτύου Επιτροπείας, προσδιορίζοντας βέλτιστες πρακτικές και ανταλλάσσοντας εμπειρογνομosύνη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν αποτελεσματική στήριξη για τη μετάβαση στην ενηλικίωση όλων των ασυνόδευτων παιδιών.

⁽⁸⁴⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών (ΕΕ L 178 της 2.7.2019).

57. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να δημιουργήσουν εθνικά ολοκληρωμένα συστήματα προστασίας των παιδιών που να είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν την ποικιλομορφία της κατάστασης των παιδιών-μεταναστών (ασυνόδευτα παιδιά, θύματα εμπορίας ανθρώπων, παιδιά που ζητούν διεθνή προστασία ή επανένωση με την οικογένειά τους και παιδιά που εντάσσονται στην τοπική κοινότητα και αποκτούν πρόσβαση στις γενικές υπηρεσίες). Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα συστήματα προστασίας των παιδιών διαθέτουν επαρκείς πόρους και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό ώστε να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα παιδιά αυτά, και να εξασφαλίζουν ότι οι οργανισμοί που έρχονται σε άμεση επαφή με τα παιδιά εφαρμόζουν εσωτερικές πολιτικές για την προστασία των παιδιών. Τα πρόσωπα που έρχονται σε επαφή με παιδιά θα πρέπει ιδίως να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται σε θέματα διαπολιτισμικής επικοινωνίας και ψυχικής υγείας. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται να διασφαλίζουν ότι παρέχονται σε όλα τα παιδιά πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις διαδικασίες, με τρόπο κατανοητό από τα παιδιά και κατάλληλο για την ηλικία και το περιβάλλον τους.
58. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν τη συμμετοχή των παιδιών-μεταναστών και των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών στην εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι τα σχετικά προγράμματα είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις ανάγκες παιδιών με πολιτισμική και γλωσσική πολυμορφία. Θα πρέπει επίσης να προωθηθούν συμπληρωματικά μέτρα για να διασφαλιστεί ότι τα εκτοπισμένα παιδιά διατηρούν δεσμούς με τη χώρα καταγωγής τους.

H προστασία των παιδιών ως παγκόσμια προτεραιότητα της Ένωσης

Ενίσχυση ολοκληρωμένης προσέγγισης για την προστασία των παιδιών στην εξωτερική δράση

59. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα του παιδιού στην εξωτερική τους δράση, συμπεριλαμβανομένης της εξωτερικής διπλωματίας, της αναπτυξιακής συνεργασίας και της ανθρωπιστικής δράσης, όπως ορίζονται στις διεθνείς πράξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το ανθρωπιστικό δίκαιο, με ιδιαίτερη προσοχή στο δικαίωμα διαβίωσης χωρίς βία και στο δικαίωμα προστασίας.
60. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η εξωτερική δράση τους συμβάλλει στην καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των παιδιών —όπως η ενδοοικογενειακή βία, η εμπορία ανθρώπων, η σεξουαλική κακοποίηση, η έμφυλη βία, συμπεριλαμβανομένου του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, οι γάμοι παιδιών— καθώς και κάθε μορφής εκφοβισμού και σωματικής τιμωρίας. Τα κράτη μέλη καλούνται να εξετάσουν μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την προστασία των παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής προστασίας, στο πλαίσιο της εξωτερικής δράσης στήριξης.
61. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να μετριάσουν τις άμεσες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των ένοπλων συγκρούσεων στα παιδιά, να δώσουν προτεραιότητα στην προστασία των παιδιών σε εμπόλεμες ζώνες, να μεριμνήσουν για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των ξέι σοβαρών παραβιάσεων των δικαιωμάτων των παιδιών, να προωθήσουν τη συμμόρφωση όλων των αντιμαχόμενων μερών με τα διεθνή ανθρώπινα δικαιώματα και το διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο, να βοηθήσουν την αποκατάσταση και την επανένταξη παιδιών που είχαν προηγουμένως σχέση με ένοπλες δυνάμεις και ένοπλες ομάδες, και να διευκολύνουν την επιστροφή και τον επαναπατρισμό τους ⁽⁸⁵⁾.
62. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν την ανταπόκρισή τους στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα τρωτά στοιχεία των παιδιών που πλήττονται από ένοπλες συγκρούσεις και να στηρίξουν ολοκληρωμένα συστήματα κοινωνικής προστασίας που να λαμβάνουν υπόψη την ηλικία και τη διάσταση του φύλου σε χώρες που πλήττονται από συγκρούσεις, ώστε να συμβάλουν στην πρόληψη, τον μετριασμό, την αποκατάσταση και την αντιμετώπιση της παραβίασης των δικαιωμάτων των παιδιών.
63. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στηρίξουν αποτελεσματικά μέτρα για τη διασφάλιση της λογοδοσίας σε περίπτωση σοβαρών παραβιάσεων κατά των παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις.

Εξάλειψη της παιδικής εργασίας

64. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την πλήρη εξάλειψη της παιδικής εργασίας, ιδίως με την πρόληψη της χρήσης παιδικής εργασίας στις αλυσίδες εφοδιασμού των εταιρειών που δραστηριοποιούνται εντός της Ένωσης και πέραν αυτής. Τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να αποτρέψουν την παιδική εργασία και να αντιμετωπίσουν τα βαθύτερα αίτια, μεταξύ άλλων μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την κοινωνική προστασία των παιδιών και των οικογενειών στο πλαίσιο εξωτερικής δράσης στήριξης.

⁽⁸⁵⁾ Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για τα παιδιά και τις ένοπλες συγκρούσεις.

65. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στηρίζουν τις προσπάθειες διεθνούς συνεργασίας, όχι μόνο υιοθετώντας πολιτική μηδενικής ανοχής απέναντι στην παιδική εργασία, αλλά και καθιστώντας την αξιοπρεπή εργασία πραγματικότητα για τους ενηλίκους και τους νέους που υπερβαίνουν την ελάχιστη ηλικία εργασίας, προκειμένου να επιτευχθεί καθολική πρόσβαση στην κοινωνική προστασία, υποστηρίζοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα στην εργασία και προωθώντας τον κοινωνικό διάλογο.

Προστασία των παιδιών από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των περιβαλλοντικών κινδύνων στα δικαιώματά τους

66. Τα κράτη μέλη καλούνται να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των παιδιών στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την κλιματική αλλαγή και να ενδυναμώνουν την κοινωνία των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων για τα δικαιώματα των παιδιών, ώστε να αναλάβει δράση στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους και ότι οι απόψεις αυτές θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των σχετικών μέτρων, ιδίως όσον αφορά τις διαδικασίες προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.
67. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προλαμβάνουν και να αποκαθιστούν τις επιπτώσεις των περιβαλλοντικών κινδύνων και ζημιών στα δικαιώματα των παιδιών, καθώς και να συμπεριλάβουν στα οικεία σχέδια προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και μετριασμού της κλιματικής αλλαγής μια προσέγγιση που να προστατεύει τα παιδιά και να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες τους. Θα πρέπει να ενσωματωθούν ειδικές λύσεις για τα παιδιά προκειμένου να μειωθούν τόσο οι βραχυπρόθεσμες όσο και οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα δικαιώματα των παιδιών, μεταξύ άλλων με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης βασισμένης στα δικαιώματα του παιδιού όσον αφορά τη μετανάστευση και τις μετατοπίσεις που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή.

Αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει η υφιστάμενη ενωσιακή δράση στήριξης

68. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιούν τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους επαγγελματίες που συμμετέχουν στα συστήματα προστασίας των παιδιών και να τους παροτρύνουν να επωφελούνται από το ευρύ φάσμα εργαλείων που έχουν στη διάθεσή τους σε ενωσιακό επίπεδο, όπως οι δραστηριότητες κατάρτισης και ευαισθητοποίησης στους τομείς της νομοθεσίας, της πολιτικής και της επικοινωνίας, η ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, η χαρτογράφηση και η υποβολή εκθέσεων προόδου, καθώς και η οικονομική και τεχνική υποστήριξη, ώστε να αναπτύξουν και να ενισχύσουν περαιτέρω τα συστήματα προστασίας των παιδιών και να τα καταστήσουν λειτουργικά με ολοκληρωμένο τρόπο με γνώμονα το υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.
69. Τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν συντονισμένη προσέγγιση σε εθνικό, μακροπεριφερειακό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο κατά τον προγραμματισμό και την υλοποίηση των ταμείων της ΕΕ, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που εργάζονται με τα παιδιά και για τα παιδιά, και των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων στην προετοιμασία, την αναθεώρηση, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των προγραμμάτων που θα χρηματοδοτούνται από τα ταμεία της ΕΕ.
70. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν και να προωθούν την πλατφόρμα της ΕΕ για τη συμμετοχή των παιδιών, η οποία έχει σχεδιαστεί ειδικά για την ενίσχυση της φωνής των παιδιών και τη συγκέντρωση των υφιστάμενων μηχανισμών συμμετοχής των παιδιών σε ενωσιακό επίπεδο.
71. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να ανταλλάσσουν ενεργά ορθές πρακτικές και στοιχεία που παράγονται σχετικά με μοντέλα για την ενοποίηση των υπηρεσιών προστασίας των παιδιών και να συμβάλλουν στο έργο του δικτύου της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού. Η συμβολή αυτή αναμένεται ότι θα διευκολύνει τον διάλογο και την αμοιβαία μάθηση μεταξύ των κρατών μελών.
72. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποστηρίξουν τη χρήση εργαλείων, όπως εργαλείων αυτοπαρακολούθησης, για την αξιολόγηση της ποιότητας των πλαισίων τους παρακολούθησης και αξιολόγησης της προστασίας των παιδιών και των υφιστάμενων συστημάτων δεδομένων και, όπου απαιτείται, να στηρίξουν την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχεδίων δράσης για τη βελτίωση της διαθεσιμότητας, της ποιότητας και της συγκρισιμότητας των δεδομένων τους που αφορούν την προστασία των παιδιών.
73. Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη συνεργασία και τον συντονισμό που υπάρχει ήδη μεταξύ των οικείων ενδιαφερόμενων μερών —συμπεριλαμβανομένων των διεθνών εταίρων, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και τα Ηνωμένα Έθνη— και της κοινωνίας των πολιτών, σε ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

74. Τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη στήριξη που παρέχει ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης, καθώς και σε άλλους σχετικούς τομείς της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού, ιδίως όσον αφορά την τεχνική βοήθεια και τη μεθοδολογική υποστήριξη, π.χ. για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση διαδικασιών συλλογής δεδομένων.

Στρασβούργο, 23 Απριλίου 2024.

Για την Επιτροπή
Dubravka ŠUICA
Αντιπρόεδρος